

Jesús Lau

**Linii directoare
privind cultura informației
și instruirea
de-a lungul întregii vieți**

CHIȘINĂU 2010

Jesús Lau

**Guidelines on Information
Literacy for Lifelong Learning**

**Linii directoare privind cultura
informației și instruirea
de-a lungul întregii vieți**

Linii directoare privind cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți *

Traducere în limba română Guidelines on Information Literacy for Lifelong Learning

Ultima redactare: 30 august 2010

Editor: Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova

Adresa: Bd. Ștefan cel Mare, nr.148, Chișinău 2012

E-mail: costin@uasm.md

Site: www.abrm.md

Jesús Lau, Chair, Information Literacy Section / IFLA

E-mail: jlau@uv.mx

Site: <http://www.jesuslau.com>

Universidad Veracruzana / DGB / USBI VER, Boca del Río, Veracruz, México

http://www.uv.mx/usbi_ver/

© Jesús Lau, 2006

© Nelly Țurcan, doctor, conferențiar universitar (redactare științifică a traducerii), 2010

© Maria Vătămanu, Natalia Cheradi (traducere), 2010

* Vezi compartimentul „Mulțumiri”. La redactarea acestui document a participat Carol Elliott (SUA)

Adnotare

Ghidul internațional de cultura informației a fost elaborat de Sectorul Information Literacy al Federației Internaționale a Asociațiilor și Instituțiilor Bibliotecare (IFLA) în calitate de suport de bază în activitatea practică pentru specialiști, care simt nevoia sau sunt interesați în organizarea programelor de formare a culturii informației. Ghidul va ajuta specialiștii din domeniul informației, care realizează programe educaționale moderne (în special în domeniul învățământului mediu și superior).

Totodată, majoritatea concepțiilor expuse, principiile și metodele pot fi utilizate cu adaptare minimă în orice mediu bibliotecar. Asistența acordată utilizatorilor pentru achiziționarea competențelor informaționale constituie unul din scopurile profesionale ale specialiștilor din domeniul informației, care activează în biblioteci de orice tip. Deprinderile de utilizare a informației constituie garanția succesului în învățarea pe parcursul întregii vieți, în activitatea profesională și în comunicarea zilnică interpersonală pentru fiecare cetățean (de exemplu, când persoana are nevoie de informație despre serviciile medicale pentru persoana de care îngrijește, sau elevul/studentul are nevoie de informație specială pentru executarea sarcinilor etc.).

Nota editorului traducerii în limba română

Bibliotecile din Republica Moldova au o bogată experiență în domeniul educației utilizatorilor. Schimbările ce au intervenit pe parcursul anilor au contribuit la perfecționarea acestei activități. Dacă în trecut activitățile dedicate acestui aspect se organizau mai mult în cadrul instituției bibliotecare, astăzi tot mai multe biblioteci dezvoltă programe de instruire a utilizatorilor în parteneriat cu instituțiile de învățământ preuniversitar și universitar. Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova a orientat comunitatea profesională din țară să activeze în anul **2010 sub marca (brand-ul) „Cultura Informației”**.

Cartea „Guidelines on Information Literacy for Lifelong Learning”, autorul căreia este Jesús Lau, a fost primită cu mult interes de către comunitatea bibliotecarilor din țară. Ea ne poate servi pentru armonizarea programelor dedicate educației utilizatorilor care la etapa actuală capătă conotații majore, având în considerare deciziile UNESCO în cadrul Programului Informație pentru Toți. Autorul Jesús Lau a dat acordul pentru traducerea, editarea și publicarea acestei lucrări, asigurându-i respectarea deținătorului dreptului de autor și respectând condițiile: copierea și difuzarea nu vor urmări scopuri de a obține profit; versiunea electronică nu va fi modificată sau redactată. Îi mulțumim autorului – Jesús Lau – pentru ajutorul acordat pe parcursul realizării traducerii.

Suntem recunoscători doamnelor Maria Vătămanu și Natalia Cheradi pentru contribuția lor la coordonarea, traducerea și publicarea Ghidului. Mulțumiri speciale pentru redactarea științifică a traducerii și pentru participarea la elaborarea secțiunilor „Definirea termenilor de bază” și „Bibliografie”, merită conferențiarul universitar, doctor în istorie, Nelly Țurcan.

În traducere lipsește secțiunea Index (trimiteri către termeni cheie utilizate în text), deoarece sensul inițial al originalului după traducere ar fi fost pierdut în mod inevitabil. Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova își exprimă speranța că traducerea Ghidului „**Linii directe privind cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți**” în limba română va fi utilă pentru comunitatea bibliotecară, specialiștii în domeniul educației, informației și pentru persoanele interesate în activitățile lor profesionale, în primul rând în dezvoltarea programelor de cultură a informației.

Ludmila Costin, Președinte Asociației Bibliotecarilor din Moldova

Definirea conceptului „Information Literacy”

Dintre toate definițiile „*Information Literacy*” întâlnite în literatura de specialitate, cea mai utilizată este varianta propusă de Asociația Bibliotecilor din America (ALA) și în traducere în limba română se reprezintă astfel: „*abilitatea de a obține, evalua și utiliza informații oferite de o varietate de surse*”. Se înțelege că persoana competentă în informație este „*cineva capabil să recunoască când informația este necesară și care are abilitatea să localizeze, evalueze și să utilizeze această informație în mod eficient*”.

Ambiguitatea conceptuală. Conceptele utilizate pentru a desemna *abilitățile informaționale* sunt multiple. Din analiza publicațiilor se desprinde principala idee că noțiunea de „*information literacy*” deocamdată nu este clar definită în limba română. Diversitatea de opinii și dificultatea de a ajunge la un numitor comun să referă la definirea unor termeni precum sunt: *instruirea bibliografică, orientarea în bibliotecă, dezvoltarea abilităților informaționale, formare documentară, cultura informațională, cultura informației, competențe informaționale, competențe în utilizarea informației, abilitatea de a mânui informația, competențe în utilizarea calculatorului, competență digitală* etc.

Analizând subiectul respectiv am optat de la început pentru noțiunea de „*competențe informaționale*” cu echivalentul conceptului de „*information literacy*”, introdus în anii 70 ai sec. XX., care poate fi definită drept „*capacitatea individului de a utiliza anumite tehnici și resurse informaționale în scopul soluționării unei probleme și modalitatea de învățare a individului de a se angaja în procesul de utilizare activă a informației*”. Însă, în ultimii ani, atenția specialiștilor s-a îndreptat tot mai mult spre ceea ce este cunoscut sub denumirea de *cultura informației*. Această sintagmă și definirea ei a stat în centrul atenției specialiștilor domeniului și a fost sursa unor interpretări diferite.

Cea mai recentă definire a conceptului „*Cultura informației*” în limba română a propus-o *Hermina Anghelescu* în cadrul întrunirii profesionale din 19 aprilie 2010 la București: „*Cultura informației presupune formarea unui ansamblu de cunoștințe teoretice și abilități practice care permit identificarea unei nevoi informaționale, urmată de localizarea, evaluarea și utilizarea informației găsite, într-un demers de rezolvare a unei probleme, de găsim a unui răspuns și de comunicare a informației regăsite și prelucrate, printr-un produs nou, cu valoare adăugată*”.

În traducerea noastră a *Guidelines on Information Literacy for Lifelong Learning / Linii directoare privind cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți* am utilizat ca echivalent al sintagmei *Information Literacy* sintagma *Cultura informației*.

Definirea noțiunii continuă să rămână obiectul discuțiilor în mediul profesioniștilor, deși încă în anul 2003 Edward Owusu-Ansah a îndemnat comunitatea bibliotecară să pună punct și să se treacă la activitatea practică și predarea culturii informației propriu-zise. Cultura informației, un produs al societății informaționale, este cheia pentru educația permanentă și are o mare importanță pentru instruirea de-a lungul întregii vieți.

Autorii versiunii în limba română

Cuprins

Mulțumiri	6
Introducere	7
Capitolul 1. Conceptele culturii informației	9
Capitolul 2. Cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți	14
Capitolul 3. Standarde internaționale	18
Capitolul 4. Angajamentul instituțional	21
Capitolul 5. Planul de acțiuni	24
Capitolul 6. Managementul procesului de instruire	28
Capitolul 7. Dezvoltarea profesională	33
Capitolul 8. Teorii de învățare	36
Capitolul 9. Evaluarea învățării	42
Capitolul 10. Definirea termenilor de bază	48
Bibliografie	51

Mulțumiri

Acest ghid a trecut aprobarea publică în perioada septembrie 2004 până în martie anului 2005. Autorul a primit observații, sugestii și completări de la experți în domeniul informației din mai multe țări. Toate ideile propuse au fost evaluate în ceea ce privește scopurile Ghidului, și nu au fost incluse numai cele care merg dincolo de sfera de aplicare a acestui manual și cele care nu au putut fi incluse din cauza lipsei de timp.

Ca urmare a modificărilor și completărilor, a doua versiune a Ghidului reprezintă un document mai complet și mai detaliat. În plus, acesta mai clar reflectă nevoile bibliotecarilor în domeniul culturii informației pe scară globală.

Primele comentarii au venit de la participanții (peste 120) la discuția deschisă (Open Discussion Session), organizată de IFLA care a avut loc la Buenos Aires. Al doilea flux de propuneri și întrebări a fost primit prin poșta electronică de la experții cu care am menținut contacte permanente (peste 50). Al treilea grup de schimbări calitative au fost făcute în conformitate cu completările semnificative și comentariile profesionale furnizate de către experți, cărora le adresez mulțumiri speciale. Numele lor sunt enumerate în conformitate cu contribuția fiecăruia la elaborarea acestui document:

- Jesus Cortes (UACJ, Mexic), a prezentat prima versiune a proiectului documentului;
- Forest Woody Horton, Jr. (SUA) a propus mai multe secțiuni noi referitoare la cultura informației și educația pe tot parcursul vieții;
- Thomas Kirk (SUA) a efectuat o redactare detaliată a întregului document;
- Sylvie Chevillotte (Franța), a redactat și a completat al treilea capitol;
- SCONUL Advisory Committee on Information (Comitetul consultativ pentru cultura informației), condus de către Liz Hart (Marea Britanie), a dat recomandări prețioase cu privire la toate secțiunile;
- Angela Peragallo și membrii grupului de lucru ai programului de educație și informare la Universitatea din Antofagasta (Chile), au verificat o parte din document și au realizat unele propuneri de natura conceptuală;
- Geoff Walton (Marea Britanie) a oferit consultanță pentru toate secțiunile;
- Berenice Mears (Mexic) a făcut mai multe comentarii la întregul document;
- Viggo Gabriel Borg Pedersen (Norvegia) a trimis observații cu privire la evaluare și atestare;
- Jayme Spencer, Hildy Benham, and Alison Armstrong (Egipt), au trimis comentarii generale;
- Olle Rimsten (Suedia) a făcut unele comentarii generale asupra documentului;
- Christina Tovoté (Suedia) a oferit comentarii la al patrulea capitol.

Introducere

Competențele informaționale constituie factorul cheie în educația pe parcursul întregii vieți. Acestea sunt primul pas pe calea realizării scopurilor educaționale. Cetățenii trebuie să-și dezvolte competențele lor informaționale de-a lungul întregii vieți, dar mai ales, în anii de studii și bibliotecarii, ca membri ai comunității educaționale și specialiști în domeniul activității cu informația, trebuie să învețe să joace rolul principal în asigurarea culturii informației. Folosind capacitățile lor creative și posibilitățile profesionale și sprijinindu-se pe programe integrate în cursurile de instruire, bibliotecarii trebuie să contribuie activ la procesul educațional, ajutând studenții în aspirațiile lor de acumulare și perfecționare, de cultivare a deprinderilor și abilităților, cunoștințelor și valorilor, necesare pentru a continua studiul pe parcursul întregii vieți.

Acest Ghid constituie matricea conceptuală pentru elaborarea programelor dedicate educației culturii informației (CI) în bibliotecile universitare și școlare, dar majoritatea principiilor pot fi utilizate și în bibliotecile publice. Documentul furnizează informații pentru a încadra eforturile lucrătorilor din sistemul educațional, al bibliotecarilor și facilitatorilor în domeniul informației la nivel internațional, în special în țările unde instruirea informațională este în stadiul incipient de dezvoltare. Ghidul, de asemenea, va fi util pentru oricine, indiferent de zonă geografică, care vrea să înceapă un program de instruire informațională și ar avea nevoie de un cadru conceptual general.

Finanțarea. Finanțarea inițială a proiectului internațional pentru elaborarea ghidului privind cultura informației a fost executată de IFLA – organizație, în cadrul căreia activează Secția „Information Literacy”. Finanțarea suplimentară a fost realizată de Universitatea din Veracruz și de către autorul responsabil de elaborarea Ghidului. Stadiul final al proiectului (traducerea Ghidului și difuzarea lui) a fost realizată grație susținerii financiare generoase din partea Organizației Națiunilor Unite în domeniul educației, științei și culturii (UNESCO).

Materialul inclus în Ghid. Principiile, metodele, recomandările și concepțiile, care se conțin în Ghid, sunt împrumutate din diverse documente internaționale, referitoare la cultura informației. Partea de bază a conținutului Ghidului o constituie publicațiile care descriu experiența acumulată de către următoarele asociații bibliotecare naționale: Association of College and Research Libraries (ACRL, SUA), care lucrează eficient în acest domeniu; Association of School Libraries (AASL, SUA), una dintre începătorii acestei direcții de activitate; Proiectul Big Six (SUA) și modele de soluționare a problemelor privind dobândirea abilităților informaționale, elaborate în cadrul proiectului și descrise de Eisenberg și Berkowitz (1997); Society of College National and, National and University Libraries (SCONUL), Marea Britanie; Australian and New Zealand Institute for Information Literacy; Mexican Information Literacy Forum.

Utilizarea Ghidului. Ghidul culturii informației poate fi revăzut, schimbat sau adaptat de către bibliotecari în dependență de necesitățile lor pentru ca să utilizeze în cel mai reușit mod elementele CI la condițiile locale și nevoile statului, în corespundere cu bugetul local, politicile, normele de procedură și a priorităților. Unica condiție în raport cu drepturile de autor este citarea acestui document. Ghidul este elaborat ca îndrumar pentru planificarea și executarea programelor CI, precum și pentru consolidarea activității deja începute în acest domeniu. Specialiștii domeniului informației trebuie să țină cont de faptul că ei sunt datori să facă tot ce pot cu resursele pe care le dețin. Este mai bine de realizat ceva deja acum, decât să se aștepte, când vor apărea programe perfecte de instruire a CI.

Structura Ghidului. Documentul conține 10 capitole, care cuprind tot spectrul de probleme organizaționale ale activității de formare a CI, inclusiv descrierea concepțiilor, propunerilor pentru standarde ale culturii informației, un compartiment ce se referă la angajamentele organizaționale, administrarea procesului de învățare, inclusiv perfecționarea profesională a personalului, teoria educației și alte teme importante, în special, cum poate fi realizat programul. Documentul finisează lista noțiunilor de bază, termenii CI și bibliografia. Fiecare temă începe cu o scurtă descriere, apoi urmează capitolele cu problemele evidențiate și o prezentare grafică, care însumează procesele corespunzătoare. Stilul expunerii este simplu și schematic, pentru a face Ghidul accesibil pentru înțelegerea tuturor.

Capitolul 1.

Conceptele culturii informației

Este important să fie cunoscute diferite concepte¹, referitoare la CI, pentru a alege calea sigură de dezvoltare a unor programe. În acest compartiment sunt prezentate scurte definiții ale noțiunilor corespunzătoare și descrierea conceptelor cheie ale CI².

Ce este informația? Informația este o resursă care are diferite definiții în dependență de formatul și mediul, utilizați pentru proiectarea și transmiterea ei, precum și, de asemenea, în dependență de domeniul cunoașterii, în cadrul căruia este definită. Case (2002) prezintă o definiție mai largă. Termenii sinonimi:

- cunoștințe comprimate;
- ambalarea experienței umane;
- sursă care poate să emită o cantitate nelimitată de date;
- resursă, care are diferite forme, mijloace de ambalare, mediu de transfer și metode de livrare;
- oameni: familia, prietenii, pedagogii, colegii;
- instituții, de exemplu: instituții naționale specializate de ocrotire a sănătății sau instituții sociale.

Necesitatea exploatării eficiente a informației. Informația a devenit o sursă vitală pentru economia mondială și, desigur, o componentă de bază a educației și a progresului tehnico-științific. Ea este o provocare pentru diferite pături sociale: elevi, studenți, muncitori și alte categorii de cetățeni. Excesul de informații impune oamenii să verifice și să evalueze informația, pentru a se convinge de veridicitatea ei. Însă, informația în sine nu-i face pe oameni competenți informațional. Informația, fără îndoială, este:

- un element vital pentru creativitate și inovare;
- o resursă de bază pentru educație și activitate intelectuală;
- o resursă cheie pentru formarea cetățenilor instruiți;
- un factor ce permite cetățenilor să dobândească rezultate mai bune în activitatea științifică, în domeniul sănătății, în muncă;
- o resursă importantă în dezvoltarea socio-economică națională.

Ce este alfabetizarea? Definiția de bază a alfabetizării este: „condiția de a fi educat” (Chambers English Dictionary, 2003). Aceiași lucrare de referință, pe de altă parte, definește alfabetizarea ca „...învățarea, capacitatea de a citi și de a scrie, competența în ...” (p. 1856). În limbajul pedagogic „alfabetizarea de bază” presupune alfabetizarea clasică sau tradițională de învățare a citirii, scrisului, calculelor și operațiilor matematice. Aproape în toate societățile știința de carte este dobândită în instituțiile de învățământ de bază și secundare, în primul rând în școlile de stat și private, dar uneori poate fi obținută acasă sau în centrele comunitare.

Alte concepte ale „alfabetizării” referitoare la cultura informației. CI este asociată cu alte tipuri similare de alfabetizare sau instruire, dar trebuie să se facă distincție între ele. În special de cele ce țin de tehnologiile informaționale, alfabetizarea mediatică, de rețea, digitală, alfabetizare cu privire

¹ În rezultatul căutării prin intermediul motorului de căutare Scirus la cererea „CI” și „concept” au fost obținute 1765 de rezultate din reviste din perioada a.a. 1994-2005

² Vezi mai detaliat Bawden (2001) și Owusu-Ansah (2003)

la Internet, „Competență în informatică”, „Competență mediatică” (Bawden 2001). Ultimele două competențe sunt definite distinct de Horton (F. Horton, Jr., Personal Communication, decembrie 2004) în felul următor:

- Competență în informatică. Cunoștințe, abilități și deprinderi, necesare pentru înțelegerea tehnologiilor informaționale și comunicaționale (TIC), inclusiv [0]hardware, software, sistemele, rețelele (rețele locale și Internet) și toate celelalte componente ale sistemelor informatice și ale sistemelor telecomunicaționale.
- Competență mediatică. Cunoștințe, abilități și deprinderi, necesare pentru înțelegerea tuturor mijloacelor comunicaționale și a formatelor în care datele, informațiile și cunoștințele sunt create, stocate, comunicate și prezentate, de exemplu, ziarele și revistele tipărite, radioul și televiziunea, mijloacele de transmitere a informației prin cablu, CD, DVD, telefonია mobilă, formatele textuale PDF, formatul JPEG pentru fotografiile și prezentări grafice).

Conceptul culturii informației. Există mai multe definiții, propuse de asociații și autori. Conform tratării propuse de Asociația Americană a Bibliotecarilor Școlare (American Association of School Librarians (AASL), precursor în domeniul CI, și Asociației pentru comunicații și tehnologii educaționale (Association for Educational Communications and Technologies) „cultura informației înseamnă capacitatea de a găsi și a utiliza informația, fiind baza învățării de-a lungul întregii vieți (Byerly/Brodie, 1999)”. Cu privire la cultura informației AASL explică de asemenea, că „studentul educat informațional selectează rațional și eficient informația, evaluează critic și competent informația, utilizează informația corect și creativ” (Byerly/Brodie, 1999). Utilizatorii „ar trebui să cunoască atât strategiile de culegere a informației, cât și să posede abilități de gândire critică, pentru a selecta, tria, sintetiza și prezenta informația într-o formă nouă care să contribuie la rezolvarea problemelor reale din viață” (Byerly/Brodie, 1999). Această definiție a culturii informației depășește limitele deprinderilor muncii de bibliotecă, precum și limitele deprinderilor discrete și strategiilor, aplicate în utilizarea informației complexe, adunate din diferite surse, cu scopul descoperirii informației și rezolvării problemelor (Kuhlthau, apud Stripling, 1999).

Definiție general acceptată. Încercările de a defini „Cultura informației” au fost întreprinse pe parcursul ultimilor ani, în special de către bibliotecarii și specialiștii din domeniul biblioteconomiei. În definițiile propuse sunt mai multe asemănări decât diferențe (Owusu-Ansah, 2003). Cel mai frecvent este citată și utilizată definiția cu privire la CI, acceptată de Asociația Bibliotecarilor Americane (ALA, 1998): „Persoana care posedă o cultură a informației este capabilă să înțeleagă necesitatea informației și o poate găsi, evalua și utiliza eficient”. Persoanele care posedă o cultură a informației sunt indivizii, care au învățat să învețe” (p.55-56). Ei știu cum trebuie să învețe, deoarece cunosc cum sunt organizate cunoștințele, cum să regăsească informația și în ce mod să utilizeze informația, încât alte persoane să învețe de la ei (Byerly/Brodie, 1999). „Indiferent de semantică, vom prefera pentru termenul cultura informației, definiția, acceptată de ALA care este suficient de largă pentru a cuprinde întreg spectrul de abilități și deprinderi informaționale, de la cunoștințele tradiționale ale inuiților până la motoarele de căutare high-tech, și este foarte probabil, că această definiție va fi utilizată pe parcursul mai multor decenii” (Campbell, 2004).

Cultura informației. Cetățeanul competent, fie elev, student, specialist sau muncitor, este capabil să-și identifice nevoile sale informaționale, știe cum să găsească, identifice, să obțină acces, să sintetizeze, evalueze, organizeze și să utilizeze informația. Pentru a deveni persoană cu o cultură a informației trebuie să cunoști, cum poți să utilizezi lumea cunoștințelor și să incluzi experiența altora în propria educație. În conformitate cu Mackenzie, individul cu o cultură a informației posedă următoarele abilități:

- „Localizare:

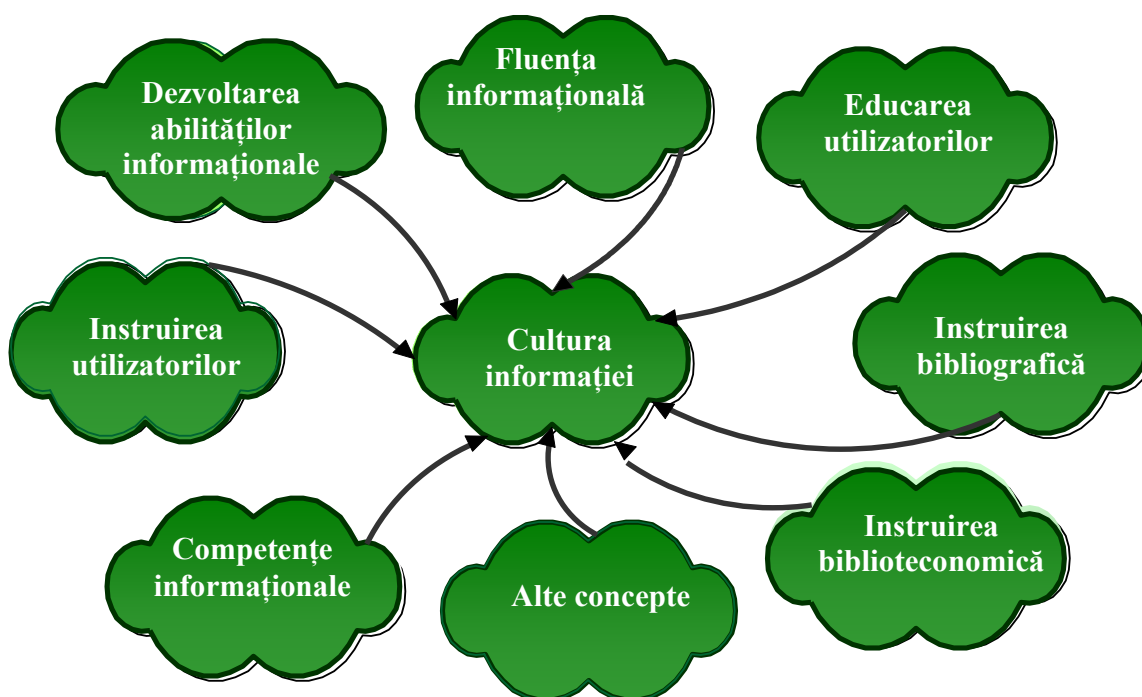
abilitatea de a găsi informația corespunzătoare, a analiza, a sorta și a selecta informația necesară;

- Interpretare:
abilitatea de a transforma datele și informația în cunoștințe, previziune și înțelegere;
- Generarea ideilor noi:
dezvoltarea ideilor / ipotezelor noi”.

Contribuția biblioteconomiei în cultura informației. Există câteva concepte, care constituie parte componentă a culturii informației sau o completează. Fiecare din acestea au conținut propriu semantic și se deosebesc de altele după caracterul deprinderilor și abilităților, nivelul, categoriile educaționale și după metodologii. Înserând în sine multiple concepte, cultura informației a ieșit din limitele învățământului biblioteconomic și a programelor de dezvoltare a deprinderilor și abilităților informaționale și s-a constituit în concepția modernă a culturii informației. Dacă în concepția instruirii biblioteconomice o deosebită atenție se acordă determinării locului documentelor de bibliotecă, atunci un alt concept al CI se axează pe strategiile informaționale, în al treilea concept CI este folosită pentru a descrie procesul căutării informației și competențele informaționale ale utilizatorilor. Revenind la cele spuse anterior, subliniem, că esențială în cultura informației este utilizarea informației, dar nu abilitățile biblioteconomice, adică tineretul studios trebuie să-și dezvolte propria cultură a informației pentru succesul învățării. Unele noțiuni, care se referă la cultura informației (definițiile suplimentare sunt expuse în glosarul din Capitolul 10):

- fluența informațională – prezența sau achiziționarea culturii informației;
- educarea utilizatorilor – abordarea globală în învățarea utilizatorilor de informație;
- instruirea biblioteconomică – se concentrează pe deprinderile biblioteconomice[0];
- instruirea bibliografică – instruirea utilizatorilor privind căutarea și regăsirea informației;
- competențe informaționale – combinarea abilităților cu obiectivele culturii informației;
- abilități informaționale – se focusează pe activitatea practică;
- dezvoltarea abilităților informaționale – procesul de facilitare a abilităților informaționale.

Figura 1. Conceptul culturii a informației

Abordare constructivistă. Abilitățile biblioteconomice de căutare și selectare a informației nu sunt echivalente cu competențele, legate de procesele de gândire superioară, cum ar fi evaluarea, interpretarea și utilizarea informației. Metodele de instruire în educația pe parcursul întregii vieți și teoriile educaționale din acest domeniu au influențat formarea culturii informației. Abordarea cercetării științifice se axează pe rezolvarea problemelor de către elevi care lucrează cu informația, creând astfel noi înțelegeri prin cercetarea activă și meditare, analiză în locul simplei memorări a faptelor conținute în lecțiile din sălile de curs. Această abordare pedagogică, care solicită cultura informației, contribuie la formarea cursanților calificați. Din altă parte, cultura informației se bazează sau trebuie să se bazeze pe învățarea cu utilizarea resurselor educaționale, pe activitatea de căutare și cercetare informațională și rezolvarea problemelor. Sarcina de bază constă în achiziționarea „experienței pedagogice”, utilizând diverse abordări adecvate pentru realizarea rezultatelor educaționale trasate, pentru ca elevii să poată evalua ei înșiși cât mai multe metode și abordări în învățare (Walton, 2004). Această abordare „tridimensională” [0]este, de asemenea, menționată de Bligh (Bligh, 1998, p. 5).

Traducerea termenului. Traducerea termenului „information literacy” în alte limbi este dificilă, de aceea specialiștii din domeniul informației din diferite țări ar trebui să ia în considerare cuvinte care transmit[0] semnificația acestui termen în așa fel, ca să evite respingerea semantică a termenului de către diferite categorii de elevi. De exemplu, prin traducerea literală în limba spaniolă a termenului CI se descoperă o legătură strânsă cu conceptul general de „alfabetizare”. Pedagogilor instituțiilor de învățământ mediu și superior nu le place termenul „cultura informației” din cauza anumitor ambiguități cu abilitățile elementare de citire și scriere. În Spania se preferă termenul „desarrollo de habilidades informativas (DHI)” („dezvoltarea abilităților și deprinderilor informaționale”), adică se accentuează procesul propriu-zis de formare a culturii informației. O problemă semantică similară apare și la traducerea termenului în limba franceză. Iar specialiștii sunt în căutarea variantei acceptabile. Cele mai multe țări folosesc traducerea literală a termenului, în timp ce altele preferă să utilizeze „competența”

Referințe

American Association of School Librarians and Association for Educational Communications and Technology. 1998. *Information Power: Building Partnerships for Learning.* Chicago: ALA.

Bawden, D. (2001, March). Information and Digital Literacies: A Review of Concepts. In *Journal of Documentation*, No. 57, pp. 218-259.

Behrens, S.J. (1994, April). *A Conceptual Analysis and Historical Overview of Information Literacy.* *College and Research Libraries*, Vol. 55, No. 4, pp.309-322.

Bligh, Donald A. (2000). What's the Use of Lectures? In *Gibbs, Teaching in Higher Education: Theory and Evidence.* San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 346 p.

Bruce, C. and Candy, P. (Eds.) (2000). *Information Literacy Around the World: Advances in Programs and Research.* Wagga, Wagga, Australia, Centre for Information Studies Charles Sturt University.

Bruce, C. (1997). *The Seven Faces of Information Literacy: Seven Faces of Information Literacy.* AULSIB Press, Adelaide Auslib Press.

Byerly, Greg and Brodie, Carolyn S. (1999). Information literacy skills models: defining the choices. In *Learning and libraries in an information age: principles and practice*. Ed. Barbara K. Stripling, Englewood: Littleton: Libraries Unlimited, p. 54-82.

Campbell, S. (2004). *Defining Information Literacy in the 21st century*. IFLA 70th Conference Retrieved September 21, 2004, from <http://www.ifla.org/IV/ifla70/papers/059eCampbell.pdf>

Case, D. (2002). *Looking for Information: A Survey of Research on Information Seeking*. Needs and Behavior. New York: Academic Press.

Chambers English Dictionary (2003). 9 Ed. Edinburgh: W. and R. Chambers and Cambridge: Cambridge University Press. 1856 p.

Dibble, M. (2004, July). Directory of Online Resources for Information Literacy: Definitions of Information Literacy and Related Terms. Retrieved July 27, 2004, from University of South Florida. Web site: <http://www.lib.usf.edu/ref/doril/definitions.html>

Horton, Jr. F. (2004, December). Comments on International Guidelines on Information Literacy. (E-Mail), Washington, DC. 4p.

Humes, B. (2004, July). Understanding Information Literacy. Retrieved July 26, 2004, from <http://www.ed.gov/pubs/UnderLit/index.html>

Information Literacy: Definitions and Models. (2004). Retrieved September 21, 2004, from The Information Literacy Place Web site: <http://dis.shef.ac.uk/literacy/definitions.htm>

Kuhlthau, C. (1999). Literacy and Learning for the Information Age. In Stripling, B., *Learning and Libraries in an Information Age. Principles and Practice*. Littleton: Libraries Unlimited. p. 59.

McKenzie, Jamie. (1997). Filling the Tool Box: Classroom Strategies to Engender Student Questioning. Retrieved November 5, 1998. Web site: <http://fromnowon.org/toolbox.html#Class>

Owusu-Ansah, E. (2003). Information Literacy and the Academic Library: a Critical Look at a Concept and the Controversies Surrounding It. *The Journal of Academic Librarianship*, Vol.29, pp. 219-230.

Peterson, P. L. and Clark, C. M. (1978). Teachers' reports of their cognitive processes during Teaching, *American Educational Research Journal*, Vol. 15, No. 4, pp. 555-565.

Rader, H. (2002) Information Literacy 1973-2002: A Selected Literature Review. *Library Trends*, Vol.51, No. 1, pp. 242-259.

Siitonen, L. (2004, July). Information Literacy: Gaps Between Concepts and Applications. Retrieved July 26, 2004, from the IFLA web site: <http://www.ifla.org/IV/ifla62/62-siil.htm>

Walton, G. (November, 2004). Comments on the draft International guidelines on Information Literacy produced for IFLA. (E-Mail), Stoke-on-Trent, England, 5p.

Capitolul 2.

Cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți

Cu participarea lui Forest Woody Horton, Jr.

Între cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți există o legătură strategică care se completează reciproc, este necesară pentru succesul fiecărui individ, întreprindere, organizație, instituție, stat național în societatea informațională globală. În mod ideal aceste două paradigme moderne trebuie unite, pentru a acționa simbolic și sinergetic pentru ca oamenii și instituțiile să supraviețuiască și să concureze în sec. XXI și în continuare.

Interconexiunea celor două concepte. Ambele concepte se caracterizează:

- printr-un înalt grad de automotivare și autoorientare. Nu este nevoie de intermedierea altei persoane, organizații sau sistem – totul depinde de individ, deși sfatul și ajutorul unei persoane stimate, unui îndrumător sau pedagog sunt deosebit de utile;
- prin autoperfecționare, deoarece presupune autodezvoltarea indiferent de categoria de vârstă, statutul socio-economic, rolul și locul în societate, sex, rasă, apartenența etnică;
- prin autoacționare, mai bine zis cu cât cultura informației a unei persoane este mai avansată, cu cât mai îndelungat timp persoana continuă să acumuleze competențe informaționale și să utilizeze în practică deprinderile obținute, cu atât mai înalt devine nivelul său de instruire, în special dacă persoana procedează astfel pe tot parcursul vieții.

Teoretic, individul poate să-și pună scopul să posede o cultură a informației mai avansată, dar să nu urmeze acest scop pe tot parcursul vieții sale. Și invers, scopul poate fi învățarea de-a lungul întregii vieți, dar fără formarea preliminară a culturii informației. Alegând doar una dintre aceste căi, persoana nu va putea să-și maximizeze potențialul său de a „învăța să învețe”.

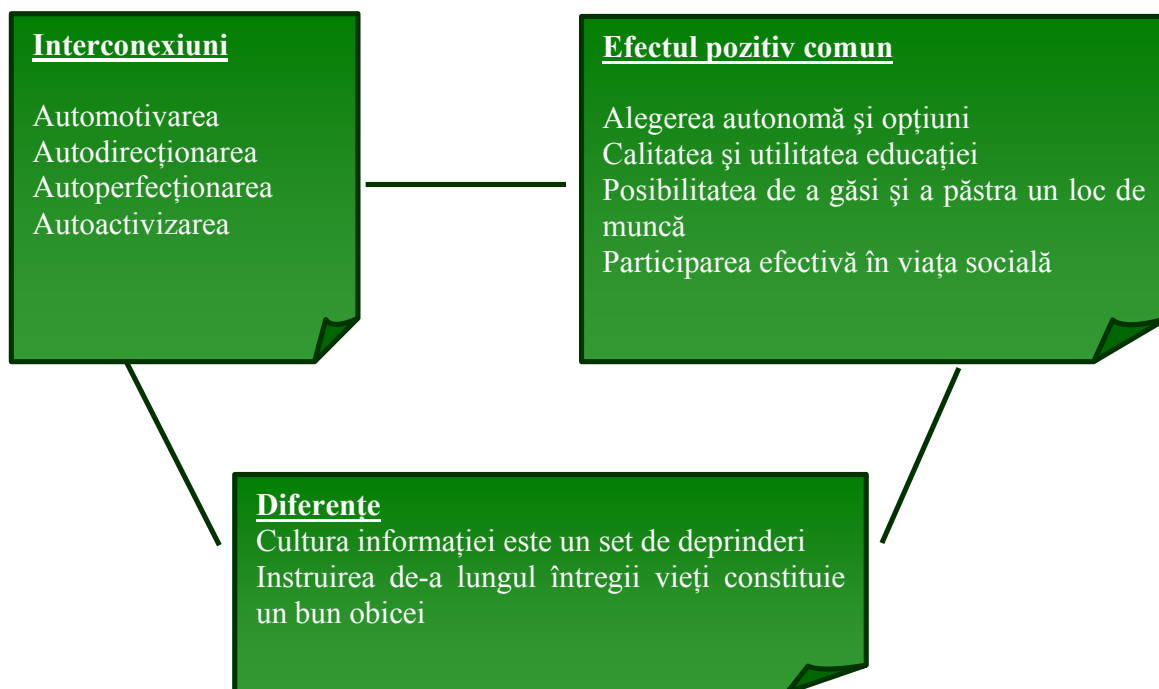
Cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți. Valorizate împreună, aceste două paradigme contribuie:

- spectrul alegerii personale, care se deschide în fața fiecărui individ în contextul problemelor personale, familiale și sociale;
- calitatea și utilitatea educației și a pregătirii profesionale, atât în instituțiile de învățământ formal până la intrarea în muncă, precum și mai târziu în mediul neformal de pregătire profesională și instruire la locul de muncă;
- posibilitățile de găsire și de păstrare a unui loc de muncă bun, de a face repede o carieră, de a primi prime corespunzătoare și de a lua decizii care sunt economic eficiente;
- participarea eficientă a individului în viața socială, culturală și politică, la nivelul colectivului de muncă precum și la nivele mai superioare, de asemenea, la definirea și rezolvarea scopurilor și aspirațiilor profesionale.

Cultura informației reprezintă un set de abilități și deprinderi, care pot fi învățate. Acest set include o anumită atitudine față de procesul învățării, precum și pricepera de a utiliza mijloacele instrumentale și programele cum ar fi manualele interactive, diferite metodici, activități în grup, comunicarea cu pedagogul, instructorul, funcționarul, care cercetează plângerile elevilor/studentilor etc.

Spre deosebire de cultura informației, învățarea de-a lungul întregii vieți constituie o deprindere, care trebuie cultivată. Achiziționarea acestei deprinderi este însoțită de formarea mentalității pozitive. Aspirația spre nou, curiozitatea și setea de cunoștințe sunt premise bune pentru învățarea de-a lungul întregii vieți.

Figura 2. Cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți

Bibliotecile și bibliotecarii ca parteneri de echipă pentru instruirea de-a lungul întregii vieți. Deoarece această publicație este documentul Federației Internaționale a Asociațiilor Bibliotecare, o atenție deosebită este atribuită bibliotecilor și bibliotecarilor. În acest context, realizarea programului pentru învățarea culturii informației pe parcursul întregii vieți este imposibilă doar cu forțele bibliotecarilor și numai în biblioteci. La rezolvarea acestei sarcini majore trebuie să participe toți membrii comunității educaționale: profesorii școlilor medii și superioare, părinții, elevii și societatea în general. Trebuie să fie organizată echipa și să fie determinați partenerii, care să conlucreze cu bibliotecarii. De exemplu: în contextul bibliotecilor școlare în echipa partenerilor poate să participe unu sau doi pedagogi, un expert invitat, un membru al consiliului școlar etc. În contextul bibliotecii publice componența echipei va fi alta.

Bibliotecile și bibliotecarii ca „agenți ai schimbării” în sfera culturii informației. Cultura informației are importanță majoră și în afara domeniului biblioteconomic. Deoarece bibliotecarii pot deveni „agenți ai schimbării”, adică să acorde ajutor în elaborarea politicilor și realizarea programelor ce țin de cultura informației. În cadrul acestei activități bibliotecarul poate evolua în rolul de expert–consultant și nu trebuie să fie timid cu privire la oferirea serviciilor sale în alte domenii ale activității umane. De exemplu: în cadrul întreprinderii private cultura informației și învățarea de-a lungul întregii vieți sunt importante pentru întreaga companie, nu doar pentru bibliotecari și specialiști în informație. Bibliotecarii trebuie să joace rolul consultantilor și să acorde ajutor altor subdiviziuni ale

întreprinderii în elaborarea programelor de învățare a culturii informației. Aceasta este valabil și pentru întreprinderile și instituțiile de stat de orice nivel.

Orice bibliotecă, mare sau mică, trebuie să participe la formarea culturii informației. Orice bibliotecă, indiferent de mărimea și resursele sale, are sau joacă un rol însemnat ca parte componentă a programului Cultura informației, organizată de o oarecare întreprindere, organizație, instituție educațională și posibil să fie sau este inițiatorul schimbărilor în domeniul culturii informației. Bibliotecarii și specialiștii din domeniul informației trebuie să contribuie multilateral la elaborarea programelor și la organizarea manifestărilor dedicate formării culturii informației, deoarece biblioteca sau centrul de informare este:

- păstrătoare de cunoștințe;
- sursă de informații în diverse formate;
- centru, unde bibliotecarul este expert în domeniul informației;
- instituție care dispune de spațiu pentru desfășurarea activităților de instruire;
- loc de comunicare pentru elevi și grupe educaționale;
- spațiu pentru socializarea cunoștințelor;
- locul unde se poate obține consultații și referințe informaționale de la specialiști;
- centru cu acces la calculator, prelucrarea și transmiterea cunoștințelor;
- punct de acces la Internet, în lumea informației.

Programele și curriculum-ul perfecționat constituie doar unele dintre produse potențiale. Programele și curriculum-ul dedicate formării culturii informației și instruirii de-a lungul întregii vieți - sunt doar câteva dintre potențialele rezultate ale inițiativei menționate. În formarea culturii informației și învățarea de-a lungul întregii vieți sunt importante în egală proporție următoarele:

- principiile;
- politicile;
- programele;
- proiectele pilot;
- modelele;
- atelierile de lucru;
- tutoriale;
- sesiunile de brainstorming;
- tehnici, instrumente, metode.

Pe scurt în finalul unei asemenea inițiative se pot obține multiple produse și rezultate, și conducerea trebuie să ofere prioritate acestor inițiative și implementării lor în practică.

Referințe

Bundy, A. (2002). Essential Connections: School and Public Libraries for Lifelong Learning. *Australian Library Journal*, Vol. 51, pp.47-70.

Candy, P. (2002). *Lifelong Learning and Information Literacy*. Retrieved October 20, 2004 from web site: <http://www.nclis.gov/libinter/infolitconf&meet/papers/candy-fullpaper.pdf>

Case, D. (2002). *Looking for Information: A Survey of Research on Information Seeking, Needs and Behavior*. New York: Academic Press.

- Ford, N. (2003, April). Towards a Model of Learning for Educational Informatics. *Journal of Documentation*, Vol. 60, pp.183-225.
- Hancock, V. E. (2004). *Information Literacy for Lifelong Learning*. Retrieved October 21, 2004 from Web site: <http://www.libraryinstruction.com/information-literacy.html>
- Hepworth, M. (2004, March). A Framework for Understanding User Requirements for an Information Service: Defining the Needs of Informal Careers. *Journal of the American Society of Information Science and Technology*, Vol. 55, pp. 695-708.
- Hiscock, J and Marriott, P. (2003, March). *A Happy Partnership Using an Information Portal to Integrate Information Literacy Skills into an Undergraduate Foundation Course*. Australian Academic and Research Libraries, Vol. 34, pp. 32-41.
- Kapitzke, C. (2003). *Information Literacy: A Positivist Epistemology and a Politics of Outformation*. *Educational Theory*, Vol. 53, No. 1 pp. 37-53.
- Langford, L. (2001, June). *Critical Literacy: A Building Block Towards the Information Literate School Community*. *Teacher Librarian*, Vol. 28, pp. 18-21.
- Mednick, M. (2002). *Information Literacy: The New Challenge*. California. 17 p.
- Nimon, M. (2002, March 24). *Developing Lifelong Learners: Controversy and the Educative Role of the Academic Librarian*. Australian Academic and Research Libraries, Vol. 33, pp. 14-24.
- Pappas, M and Tepe, A. (2002). *Pathways to Knowledge and Inquiry Learning*. United States of America, Colorado. (Information Literacy Series). 149 p.

Capitolul 3.

Standarde internaționale

În acest capitol se conțin propuneri pentru standarde privind cultura informației, recomandate bibliotecilor membre IFLA. Aceste propuneri constituie componenta de bază a acestui Ghid. Standardele pot fi acceptate în forma în care sunt expuse în Ghid, însă dacă există o posibilitate, ar fi de dorit acestea să fie adaptate la necesitățile reale ale organizațiilor sau țărilor.

Structura standardelor. Standardele privind cultura informației includ trei compartimente: accesul, evaluarea și utilizarea informației. Aceste trei obiective de bază se regăsesc în majoritatea standardelor elaborate de asociațiile bibliotecare: AASL, ACRL, SCONUL și Australian and New Zealand Institute for Information Literacy, precum și din alte țări, de exemplu, din Mexic, și de diverși pedagogi (Byerly/Brodie, 1999; Kuhlthau, 1999). Standardele IFLA privind cultura informației se bazează pe contribuțiile și experiențele internaționale citate mai sus. Descrierile lor complete pot fi găsite în bibliografia de la sfârșitul documentului. Standardele IFLA sunt grupate în conformitate cu cele 3 componente de bază ale Culturii informației:

A. ACCESUL LA INFORMAȚIE. Utilizatorul accesează informația rațional și eficient.

1. Definierea și formularea necesității de informare.

Utilizatorul

- definiște sau conștientizează nevoia de informare;
- decide de a începe acțiunea de căutare;
- exprimă și definește nevoia de informare;
- inițiază procesul de căutare.

2. Regăsirea informațiilor.

Utilizatorul

- identifică și evaluează sursele potențiale de informație;
- elaborează strategiile de căutare;
- acesează sursele de informare selectate;
- selectează și extrage informația găsită.

B. EVALUAREA INFORMAȚIEI. Utilizatorul evaluează critic și competent informația.

1. Evaluarea informației.

Utilizatorul

- analizează, studiază și extrage informația;
- generalizează și interpretează informația;
- selectează și sintetizează informația;
- evaluează precizia și relevanța informației regăsite.

2. Organizarea informației.

Utilizatorul

- sintetizează și sistematizează informația;
- grupează și organizează informația regăsită;
- determină, care informație este cea mai bună și cea mai utilă.

C. UTILIZAREA INFORMAȚIEI. Utilizatorul folosește / utilizează informația corect și creativ.

1. Utilizarea informației.

Utilizatorul

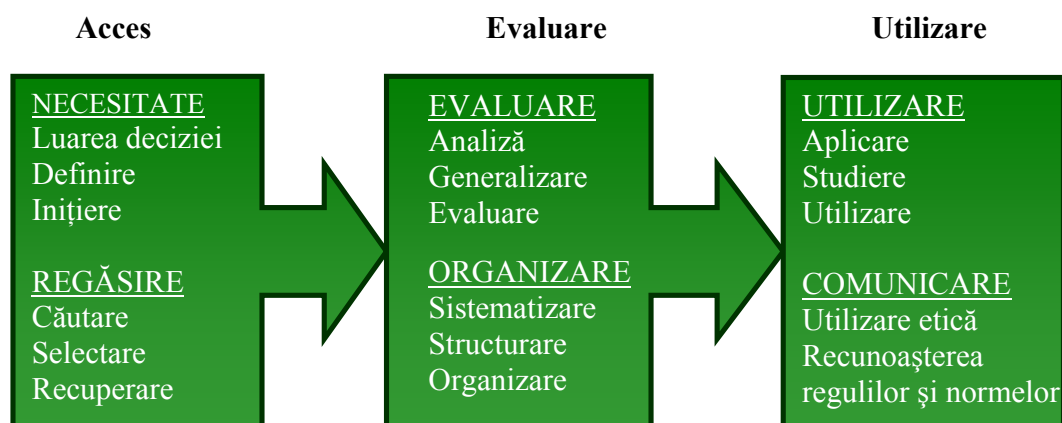
găsește noi modalități de transmitere, prezentare și utilizare a informației;
utilizează informația obținută;
studiază sau asimilează informația transformând-o în cunoștințe proprii;
prezintă produsul informațional.

2. Comunicarea și utilizarea etică a informației.

Utilizatorul

conștientizează regulile etice de utilizare a informației;
respectă regulile de utilizare legală a informației;
comunică produsul studierii/învățării, respectând dreptul de autor;
respectă normele de citare.

Figura 3. Cultura informației

Cultura informației. Totalizând, cultura informației prevede cunoștințe și aptitudini necesare pentru identificarea corectă a informației necesare în scopul executării unei sarcini specifice sau pentru rezolvarea unei probleme; căutarea eficientă a informației; organizarea și reorganizarea ei; interpretarea și analiza informației regăsite și extrase (de exemplu, după descărcarea informației din Internet); estimarea și evaluarea preciziei și fiabilității informației, inclusiv respectarea normelor etice și a regulilor de utilizare a informației obținute; dacă este necesar, comunicarea și prezentarea rezultatelor analizei și interpretării altor persoane; utilizarea ulterioară a informației pentru efectuarea unor acțiuni și obținerea unor rezultate.

Evitați să considerați competențele și opțiunile ca fiind existente. Trebuie remarcat faptul, că necesitatea informațională nu se transformă neapărat într-o dorință motivată de a găsi informația (Case, 2002; Ford, 2004; Wilson, 1999; Hepworth, 2004). După cum menționează Walton, (Personal Communication, noiembrie, 2004), adesea se consideră, că indivizii capabili să găsească informația, sunt persoane raționale, și ei vor face alegerea cea mai bună. Cercetările demonstrează, că acest fapt nu este adevărat.

Cu referire, în special, la elevi și studenți trebuie să recunoaștem, că listele de literatură influențează puternic alegerea informației. În afară de aceasta, trebuie remarcat că studenții folosesc și alte căi pentru obținerea informației, cum ar fi, de exemplu, schimbul între studenți a informației pe care ei au găsit-o sau deja o cunosc. De fapt, abordarea „constructivistă” (în special lucrul în grup), fie față-în-față sau virtual stimulează aceste forme de schimb și trebuie să fie recunoscute în aceste standarde.

În final, cultura informației uneori este definită ca „gândire critică” sau „învăță să învețe” și tradițional elevii sunt instruiți în bibliotecile școlare și centrele multimedia. În prezent ia amploare instruirea adulților la locurile de muncă, atât în instituțiile educaționale formale, cât și în cele comerciale, în mediul și în condițiile instruirii continue.

Referințe

ACRL. (2004, February). *Information Literacy Competency Standards for Higher Education*. Retrieved July 26, 2004, from web Site:

<http://www.ala.org/ala/acrl/acrlstandards/informationliteracycompetency.htm>

Bundy, A. (2004). *Australian and New Zealand Information Literacy Framework: Principles, Standards and Practice*. Retrieved July 26, 2004, from the Australian and New Zealand Institute for Information Literacy Web site: <http://www.caul.edu.au/infoliteracy/InfoLiteracyFramework.pdf>

Byerly, Greg and Brodie, Carolyn S. (1999). Information Literacy Skills Models: Defining the Choices. In *Learning and Libraries in an Information Age: Principles and Practice*. Ed. Barbara K. Stripling, Englewood: Littleton: Libraries Unlimited, p. 54-82.

Cortés, J.; González, D.; Lau, J.; Et al. *Normas sobre alfabetización informativa en educación superior*. Juárez: México: UACJ, 2002.

Dibble, Mark. (2004). *Directory of Online Resources for Information Literacy: Information Literacy Standards*. Retrieved July 26, 2004, from the University of South Florida web site: <http://www.lib.usf.edu/ref/doril/standard.html>

Information Literacy Standards. (2001). Retrieved July 27, 2004, from the Council of Australian University Librarians web site: <http://www.caul.edu.au/cauldoc/InfoLitStandards2001.doc>

Kuhlthau, C. (1999). Literacy and Learning for the Information Age. In Stripling, Barbara K., *Learning and Libraries in an Information Age*. Principles and Practice. Littleton: Libraries Unlimited.

Normas sobre alfabetización informativa en educación superior. (2002). Retrieved July 28, 2004, from the Tercer Encuentro de Desarrollo de Habilidades Informativas. web site: <http://bivir.uacj.mx/dhi/DocumentosBasicos/Default.htm>

SCONUL. (2001). *The Seven Pillars of Higher Education*. London: SCONUL.

Walton, G. (November, 2004). Comments on the Draft International Guidelines on Information Literacy Produced for IFLA. (E-Mail), Stoke-on-Trent, England, 5p.

Capitolul 4.

Angajamentul instituțional

Succesul deplin al unui program de cultură a informației depinde de angajamentul la nivel instituțional. Cu toate acestea, la cel mai înalt nivel de management, angajamentul nu este întotdeauna [0]prezent sau clar. Prin urmare, specialiștii din domeniul informației trebuie să dedice timp creării strategiilor relevante pentru a convinge conducătorii instituției în valoarea și utilitatea programului privind cultura informației și să obțină susținerea lor. ACRL (2004) și Byerly și Brodie (1999) recomandă, în special, să se întreprindă următorii pași pentru promovarea programului cultura informației:

Acțiuni generale:

- adaptarea sau aprobarea standardelor și practicilor internaționale de formare a culturii informației;
- identificarea programului de CI, care cel mai bine corespunde instituției dumneavoastră;
- aprobarea sau elaborarea programului bazat pe experiența națională și internațională;
- identificarea necesităților pentru implementarea programului;
- țineți cont că procesul de formare a culturii informației este non-linear: puteți omite unele etape și să schimbați ordinea lor;
- elaborarea unui plan strategic și programului de activitate pentru realizarea scopurilor (pentru detalii a se vedea Capitolul 5);
- implicarea tuturor părților cointeresate în procesul de planificare: lucrătorii bibliotecii, profesori, învățători, administratori și persoane care iau decizii finale asupra proiectului.

Schimbarea strategiei. Rezistența la schimbare este trăsătură firească a ființei umane; specialiștii din domeniul informației trebuie să înțeleagă acest obstacol pentru al depăși. Potrivit lui Walton (Personal Communication, noiembrie 2004), cea mai mare problemă cu care ne confruntăm în calitate de specialiști în informare este că în învățarea centrată pe student, prea des ne bazăm pe resurse și nu pe curriculum. În afară de acestea, în calitate de specialiști din domeniul informației, noi trebuie să înțelegem, că profesorii și elevii sunt deja antrenați în activități, legate de cultura informației (indiferent cum este numită această activitate de către profesori sau studenți). Peterson (1978) oferă următoarele recomandări pentru bibliotecari:

- modificările în metodele de predare sunt mai dificile decât schimbările în curriculum sau cele de administrare;
- dacă o schimbare cere profesorilor să renunțe la practica de instruire, atunci succesul acestei activități este puțin probabil;
- succesul este în pericol în cazul în care nu există stimulente puternice pentru recalificare;
- eforturile de a schimba curriculum-ul prin integrarea sau corelarea conținutului vor fi respinse și de aceea sunt prea riscante;
- costul schimbării este un factor semnificativ pentru durabilitatea ei;
- dacă o schimbare este percepută de personalul școlii ca o povară sau necesită investiții substanțiale pentru studierea materialului și metodelor noi, nu este probabil să reușească;
- schimbările minimale în comportament au șanse mai mari să fie acceptate;
- bibliotecarilor le va reveni partea cea mai mare a activității, până când profesorii vor aprecia beneficiile acestei colaborării;

- colaborarea nu trebuie percepută ca un scop greu de realizat;
- colaborarea cu biblioteca trebuie să fie percepută de către profesori ca o garanție a succesului lor;
- beneficiile schimbării trebuie să fie evidente pentru toți participanții;
- specialiștii din domeniul informației trebuie să fie avocați puternici pentru programele lor.

Partajarea conducerii:

- funcțiile de conducere trebuie identificate și repartizate tuturor membrilor echipei bibliotecii;
- cereți includerea principiilor fundamentale ale CI în documentele de bază ale instituției: misiunea, planul strategic și politicile respective;
- convingeți conducerea să acorde susținere financiară pentru recrutarea bibliotecarilor, angajarea personalului bibliotecii, construcția și achiziționarea utilajului, instruirea personalului precum și pentru asigurarea dezvoltării;
- confirmați dorința de a colabora cu partenerii, conducerea și alte părți interesate;
- faceți publică susținerea obținută în domeniul CI.

Cultura instituțională:

- analizați dinamica politicii, personalului și a bugetului instituției dumneavoastră și contingentul ei educațional;
- identificați stilul de organizare a activității instituției;
- asumați-vă rolul de a construi parteneriate în educație;
- începeți să implementați în practică schema colaborării cu profesorii, cu alți bibliotecari, coordonatorii de tehnologie, administratorii, responsabili pentru planificarea curriculum-ului și facilitatorii.

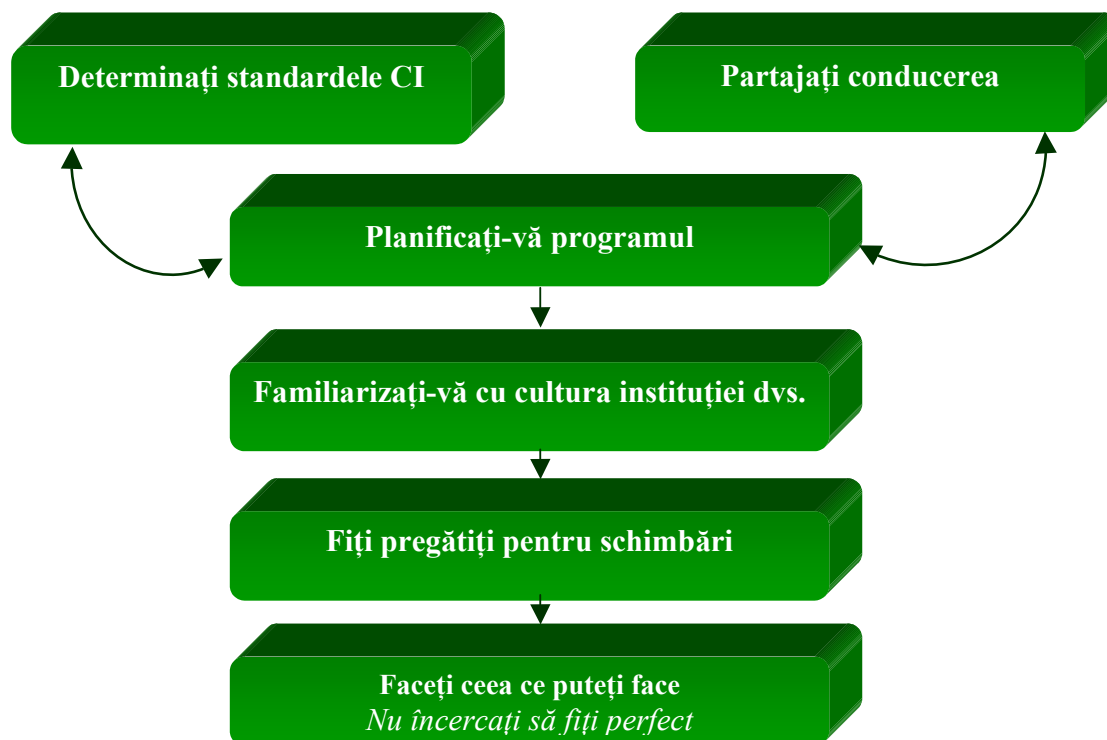
Provocările potențiale:

- fiți pregătiți pentru obstacole, precum ar fi posibilități limitate, lipsa sau limitarea resurselor economice și/sau umane;
- acceptați că unii administratori pot ignora sau refuza beneficiile CI;
- fiți conștienți de faptul, că reacția profesorilor poate fi pozitivă, negativă sau dezinteresată, și acționați corespunzător;
- bazați-vă pe tehnologii, pentru a coordona colaborarea în procesul de instruire în propria instituție;
- solicitați susținerea celor, care nu încetează să învețe de-a lungul întregii vieți; aceștia pot fi studenți, profesori, administratori, colaboratori ai altor instituții.

Fiți insistenți:

- fiți pregătiți pentru a face ceva, și fiți conștienți, că nimic nu este perfect;
- puneți-vă scopul de a asigura includerea culturii informației în curriculum;
- fiți pozitivi și convingători în realizarea scopului propus;
- nu uitați, că biblioteca trebuie să fie centrul activităților de formare a culturii informației.

Figura 4. Noțiuni de bază privind angajamentul instituțional

Referințe

ACRL. (2004, July). *Information Literacy in Action*. Retrieved July 26, 2004, from the American Library Association web site:

[http://www.ala.org/ala/acrl/acrlissues/acrlinfolit/infolitresources/infolitinaction/infolitaction .htm](http://www.ala.org/ala/acrl/acrlissues/acrlinfolit/infolitresources/infolitinaction/infolitaction.htm)

Byerly, G. and Brodie, C. (1999). Information Literacy Skills Models: Defining the Choices. In Stripling, Barbara K., *Learning and Libraries in an Information Age*. Principles and Practice. Littleton: Libraries Unlimited.

Peterson, P. L. and Clark, C. M. (1978). Teachers reports of their cognitive processes during teaching, *American Educational Research Journal*, Vol. 15, No. 4, pp. 555-565.

Walton, G. (November, 2004). Comments on the Draft International Guidelines on Information Literacy Produced for IFLA. (E-Mail), Stoke-on-Trent, England.

Capitolul 5.

Planul de acțiuni

Pentru elaborarea programului CI este necesar un plan de activități care va contribui la crearea unei viziuni clare asupra scopurilor programului și mijloacelor de realizare a acestora. Metodologia planificării strategice variază în dependență de tipul organizației și concepția autorilor programului. Luați cunoștință de standardele de planificare, aprobate în instituția dumneavoastră. Lucrați conform planului, corespunzător sarcinilor dumneavoastră planificate. Altfel fiind spus, puteți elabora un plan simplu, care conține numai punctele de bază: scopurile și sarcinile, motivația, cerințele și bugetul. Cu toate acestea, ar putea fi necesar să lucrați în baza unui plan strategic mai riguros și mai sofisticat, ca de exemplu, cel descris în secțiunea următoare. Planificați-vă munca în așa fel, încât să elaborați un program care să corespundă nevoilor dumneavoastră.

Planificarea: primul pas pe calea CI. Planul strategic este un instrument excelent de a obține sprijin din partea studenților și conducerii instituției dumneavoastră pentru realizarea obiectivelor CI. Procesul planificării este descris în cărțile de management, din care puteți împrumuta etapele de planificare și, dacă e necesar, să le adaptați în dependență de timpul de care dispuneți. Practica planificării strategice recomandă de a implica în procesul de planificare personalul bibliotecii și reprezentanții comunității utilizatorilor: profesori, studenți, factorii de decizie din școli și universități. În mod ideal, planul trebuie să fie creat cu acordul și participarea tuturor părților interesate. Elementele de bază ale planului strategic sunt:

Misiunea. În acest paragraf ar trebui să se stabilească obiectivele și scopurile esențiale ale planului de CI. Evitați să explicați modul în care intenționați să îndepliniți misiunea dumneavoastră. Formularea misiunii:

- include definiția culturii informației, acceptată în instituția dumneavoastră;
- respectarea standardelor și politicilor de cultură a informației acceptate în biblioteca dumneavoastră;
- se corelează cu misiunea bibliotecii și a instituției;
- accentuează „ce” și nu „cum” și „de ce”;
- definește contribuția diferitor membri ai comunității: bibliotecarilor, profesorilor, personalului și administrației.

Viziunea. Viziunea trebuie formulată într-o declarație care definește cea ce urmează a fi realizat de programul CI în viitor, fie că este planificare pe termen scurt, mediu sau pe termen lung: 1, 3 sau 5 ani. Acest compartiment:

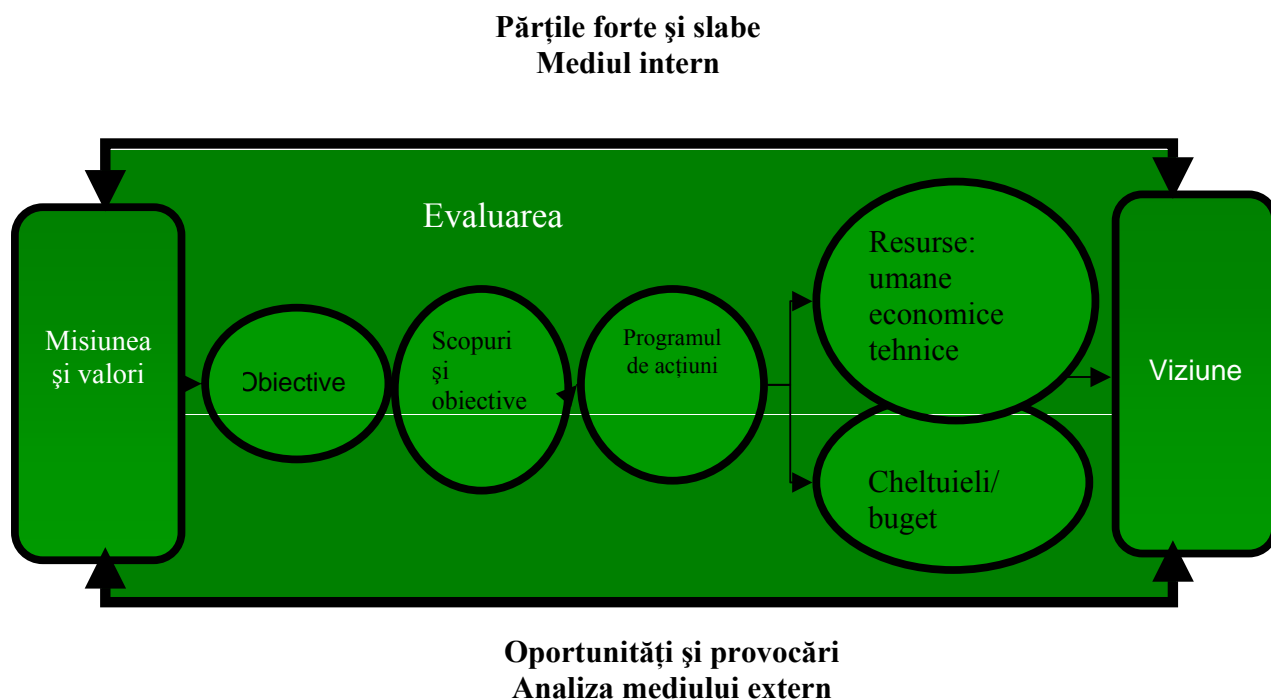
- include rezultatele așteptate pe termen lung ale programului de formare a culturii informației;
- trebuie să fie scris într-un limbaj concis și explicit;
- pune accent pe rezultate, dar nu pe modul în care acestea urmează a fi atinse.

Argumentarea. Programul descrie motivele, nevoile și beneficiile de creare unui program de CI. Volumul acestei secțiuni poate fi de una sau câteva pagini. Este esențial de a convinge potențialii parteneri în necesitatea programului Cultura informației.

De regulă, argumentarea include:

- provocările utilizatorilor CI, de exemplu, ce abilități de cultură a informației trebuie ei să stăpânească;
- utilizarea calitativă a informației de către utilizatorii potențiali și reali;
- beneficiile procesului de învățare pentru fiecare individ și instituție, date statistice, care vor confirma argumentarea.

Figura 5. Planul strategic

Părțile tari și slabe. În acest compartiment este analizată succint capacitatea bibliotecii de a pune în aplicare planul culturii informației. Dumneavoastră trebuie să:

- enumerați factorii pozitivi, care permit bibliotecii să realizeze cu succes programul;
- analizați resursele umane, economice și tehnico-materiale ale bibliotecii;
- indicați separat provocările, care există sau pot apărea în cadrul bibliotecii în legătură cu programul Cultura informației;
- evaluați părțile slabe, în special cele umane, economice și tehnico-materiale disponibile în bibliotecă pentru programul Cultura informației.
- formulați declarații pozitive, presupunând că problemele sunt oportunități pentru dezvoltare.

Analiza mediului. Analizați factorii interni și externi, care contribuie sau frânează succesul programului Cultura informației. Analiza mediului ar trebui să:

- determine factorii instituționali care pot ajuta sau frâna realizarea programului;
- evalueze factorii externi care pot contribui sau reduce succesul programului Cultura informației;
- fie scris într-un limbaj pozitiv.

Strategii. Chibzuiți asupra abordării generale de management sau asupra principiilor care le veți putea utiliza pentru derularea programului dumneavoastră, inclusiv:

- strategia bugetară pentru asigurarea finanțării programului;
- descrierea strategiilor eficiente și efective pe care le veți aplica pentru realizarea programului Cultura informației;
- principii relevante de management pentru gestionarea bibliotecii.

Obiective și scopuri. Descrieți obiectivele generale. Acestea pot fi clasificate în mod diferit, de exemplu, grupându-le în dependență de tipul utilizatorilor (studenți, profesori, personal) sau conform disciplinelor și nivelului de studii (pe cursuri). De asemenea, obiectivele pot fi grupate conform proceselor, de exemplu, dezvoltarea personalului, elaborarea cursurilor de formare a CI, crearea infrastructurii (adaptarea/crearea clasei de calculatoare). În acest compartiment:

- fiecare obiectiv ar putea fi divizat în obiectiv general și specific, în funcție de detaliile care doriți sau aveți nevoie să le concretizați;
- formulând fiecare obiectiv identificați scopurile care le veți realiza;
- scopurile ar trebui să fie specifice, pe de altă parte, puneți accentul pe rezultatele învățării care ar trebui să fie realizate de toți studenții, menținând, astfel, o abordare centrată pe student.

Activități. Acestea sunt principalele sarcini care trebuie îndeplinite pentru realizarea fiecărui obiectiv. În acest compartiment:

- indicați diferite activități, necesare pentru realizarea obiectivelor trasate;
- descrieți concis aceste activități.
- descrieți activitățile în ordinea în care vor fi realizate.

Resurse/Necesități. Pentru realizarea obiectivelor și scopurilor propuse este necesar să determinați tipurile de resurse de care aveți nevoie pentru fiecare activitate. În acest compartiment:

- listați separat, fără a intra în detalii, denumirea activităților;
- cuantificați pentru fiecare activitate numărul și tipul resurselor umane necesare;
- descrieți necesitățile tehnico-materiale, precum: săli de curs, birouri, mobilier, echipament etc.
- descrieți metodologiile, training-ul și, managementul de care aveți nevoie pentru a realiza activitățile dumneavoastră.

Bugetul. Estimarea costurilor pentru toate resursele, necesare organizării activităților. În acest compartiment:

- estimați costurile;
- estimarea costurilor trebuie să fie flexibilă;
- cifrele determină volumul de finanțare pentru programul Cultura informației;
- informația despre buget determină fezabilitatea obiectivelor și scopurilor programului Cultura informației.

Calendarul activităților. Elaborați un calendar care include termenul limită pentru realizarea scopului. Acesta va fi un instrument de evaluare a progreselor programului Cultura informației. În acest compartiment:

- elaborați o matrice în care enumerați obiectivele, subdivizându-le în scopuri, urmate de acțiuni specifice, necesare pentru realizarea fiecărui scop;
- rezervați în matrice coloane pentru fiecare unitate de timp (zile, săptămâni, luni și ani);

- marcați câmpul care corespunde cu data preconizată pentru a începe și/sau cu data finalizării fiecărei acțiuni;
- puteți folosi diferite culori pentru a marca data care corespunde cu începutul și finalizarea activității.

Referințe

ACRL. (2003). *Characteristics of Programs of Information Literacy that Illustrate Best Practices: A Guideline*. Retrieved July 26, 2004, from the American Library Association Web site: <http://www.ala.org/ala/acrl/acrlstandards/characteristics.htm>

ACRL. (2003). *Guidelines for Instruction Programs in Academic Libraries Approved*. Retrieved July 26, 2004, from the American Library Association web site: <http://www.ala.org/ala/acrl/acrlstandards/guidelinesinstruction.htm>

Spaeth, C. and Walter, L. (1999). *Implement a Literacy Program*. Retrieved July 26, 2004, from the web site: <http://www.sil.org/lingualinks/literacy/ImplementALiteracyProgram/contents.htm>

WLMA and OSPI Essential Skills for Information Literacy. (2004) Retrieved July 26, 2004, from the Washington Library Media Association from the web site: <http://www.wlma.org/Instruction/wlmaospibenchmarks.htm>

Capitolul 6.

Managementul procesului de instruire

Participarea bibliotecarilor la formarea culturii informației poate avea diverse forme. Forma ideală – a avea un program care este parte componentă a curriculum-ului, deoarece cultura informației necesită dezvoltare la toate nivelele învățământului formal: primar, secundar și superior. Stăpânirea culturii informației cere de la studenți/elevi experiență generală la majoritatea sau la toate disciplinele, și de asemenea, experiența anterioară de învățare. Cultura informației trebuie să fie integrată în conținutul, structura și ordinea consecutivă a curriculum-ului. CI nu poate fi produsul unui singur curs (Bundy, 2004), prin urmare, colaborarea instituțională între toți participanții la procesul educațional are o importanță majoră. Specialiștii domeniului informației ar trebui să ia în considerare participarea la un curs de formare didactică sau de certificare recunoscută pentru a fi parte din eforturile instituționale privind Cultura informației.

Etapa inițială a programului. Elevii/studenții trebuie să posede, să demonstreze și să utilizeze cultura informației la toate nivelele învățării. Însă, aceasta nu se întâmplă întotdeauna, în special la etapa inițială a programului Cultura informației. În unele instituții este posibil să treacă o anumită perioadă, înainte ca CI să devină parte integrantă a cursului oferit. Iată câteva sfaturi privind lansarea și aplicarea programului cursului Cultura informației (Bundy, 2004; Stripling, 1999).

Recomandări generale. Există câteva principii manageriale care pot fi folosite pentru orice activitate privind CI, inclusiv:

- orientați-vă după un standard de CI sau standardele pentru orice tip de activitate privind cultura informației;
- lucrați cu standardele consecutive, dacă nu puteți lucra cu toate standardele concomitent;
- solicitați asistență din partea profesorilor dacă nu știți cum se proiectează un curs;
- promovați activitatea privind cultura informației, prin toate mijloacele disponibile;
- lucrați în echipă – orice sarcină poate fi realizată doar cu eforturile mai multor specialiști în informare;
- dacă este posibil desemnați un conducător pentru activitățile bibliotecii privind CI;
- rețineți că CI nu este un domeniu exclusiv al bibliotecii, trebuie să colaborați cu diferiți membri ai comunității educaționale;
- respectați cu strictețe obiectivele programului Cultura informației în orice tip de activitate.

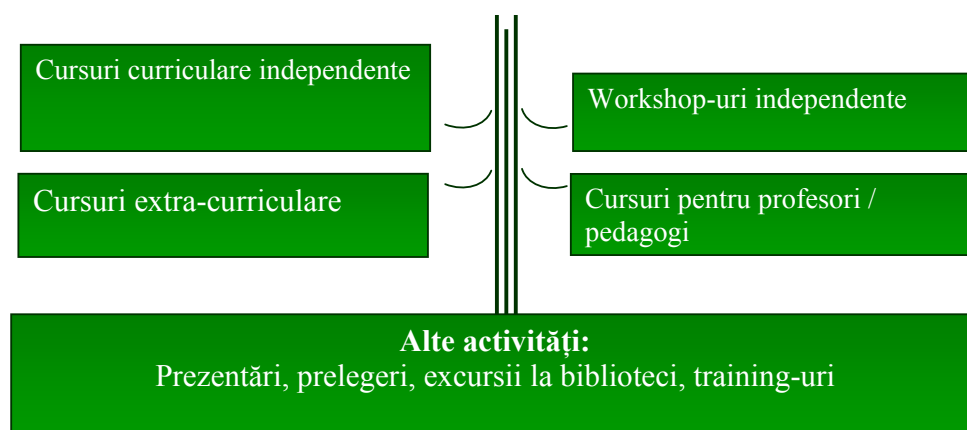
Diverse nevoi privind Cultura informației. Coordonatorii culturii informației trebuie să conștientizeze, că nevoile privind CI diferă de la o persoană la alta. Din start indivizi și grupuri de indivizi au competențe foarte diferite, dar, probabil, cel mai important, este că ei au motivații diferite, privind satisfacerea nevoilor și extinderea competențelor. De exemplu, studenții par a fi un grup omogen cu necesități, deprinderi și motivații similare. Cu toate acestea, experiența recentă (în special în contextul extinderii numărului de participanți) contrazice părerea despre omogenitatea grupelor de studenți sau de populație.

În termeni pedagogici acești factori sunt numiți premise, când persoana ajunge în mediul educațional, având experiență anterioară de învățare și cunoscând caracteristicile și concepțiile educației, care, la rândul lor, sunt afectate de factorii sociali și de dezvoltare, precum și de stilurile și abordările educaționale. Unii autori, de exemplu: Biggs și Moore (1993) afirmă, că este absolut necesar acești factori să fie luați în considerare (Walton, Personal Communication, noiembrie 2004).

Componenta cursurilor universitare/școlare ordinare. Acest tip de formare a CI este parte componentă a unui curs general, realizat de profesorii universitari sau de pedagogi. Este un bun punct de plecare pentru dezvoltarea educației în domeniul CI și oferă o oportunitate de a convinge colegii universitari în beneficiile CI. Mai jos sunt enumerate câteva acțiuni care pot facilita acest proces:

- faceți cunoștință cu conducătorii facultăților și informații pe ei despre beneficiile CI;
- faceți cunoștință cu potențialii profesori de CI;
- difuzați documente care descriu beneficiile unui program școlar sau universitar de CI;
- propuneți profesorilor școlilor/universităților serviciile dumneavoastră privind CI pentru proiectarea cursurilor lor;
- pregătiți exerciții de învățare a CI ca un exemplu de integrare a CI în cadrul cursurilor disciplinare;
- transformați biblioteca într-un laborator informativ;
- pregătiți un atelier de lucru pentru profesorii universitari/pedagogi, pentru a discuta concepțiile CI și importanța implementării lor în procesul instruirii.

Figura 6. Tipologia formelor de instruire

Cursuri curriculare independente. Aceste cursuri sunt oferite independent și sunt dedicate exclusiv formării culturii informației și constituie parte integrantă a curriculum-ului universitar/școlar. Responsabilitatea deplină pentru procesul didactic o au specialiștii din domeniul informației. Dacă aveți posibilități să elaborați un curs independent de CI:

- planificați-vă cursul sau cursurile astfel, încât acestea să coincidă cu conceptul școlii/facultății;
- fundamentați cursul pe o abordare constructivistă a predării, încurajați elevii/studentii să aplice concepțiile de cercetare în practică;
- faceți cursul interesant și atrăgător pentru studenți, în funcție de programele academice;
- exercițiile trebuie să se concentreze pe ceva ce le va fi util studenților permanent;
- când este posibil asociați cursul dumneavoastră la cursul unui profesor, astfel încât exercițiile dumneavoastră să fie pe aceeași temă;
- ajustați durata cursului în funcție de timpul disponibil;
- cursurile nu ar trebui să fie de durată prea lungă, de la 4 până la 10 ore este ideal;
- divizați subiectele și dacă este necesar distribuiți prezentarea în mai multe cursuri.

Cursuri extra-curriculare. Un curs extra-curricular este mai ușor de planificat, deoarece nu depinde de curriculum-ul universitar/școlar. Cu toate acestea, obiectivul pe termen lung este ca cursurile de Cultura informației să se integreze în curriculum. Sugestii pentru cursul extra-curricular:

- orientați-vă în ceea ce privește formatul și procedurile după orice curs academic;
- alegeți zilele, când studenții/elevii au mai puține lecții la disciplinele de bază;
- studenții au mai puțin timp pentru astfel de cursuri la începutul și la sfârșitul semestrelor;
- confirmați participarea celor care au urmat aceste cursuri, de exemplu, printr-un certificat;
- biblioteca poate oferi, de asemenea, propriile certificate pentru cursul Cultura informației;
- alegeți cursurile extra-curriculare numai atunci când este necesar, amintiți-vă, programele integrate sunt mai promițătoare.

Cursuri independente de scurtă durată. Cursurile de scurtă durată sunt destinate pentru a realiza obiectivele specifice ale CI și pentru actualizarea competențelor membrilor comunității educaționale. Deoarece cursurile de scurtă durată sunt incluse în curriculum în mod deliberat, ar trebui să fie predate numai în ultimă instanță. Învățare efectivă are loc numai atunci când este încorporată și contextualizată, este un principiu fundamental al pedagogiei constructiviste (Walton, Personal Communication, noiembrie, 2004). Dacă, totuși, oferiți cursuri de scurtă durată, aveți posibilitatea să le integrați într-un curs complet. Următoarele recomandări pot fi aplicate pentru cursurile integrate, precum și pentru cursurile/modulele de bază:

- planificați workshop-uri privind cultura informației pentru perfecționarea abilităților specifice;
- atelierelor trebuie să fie tematice;
- atelierelor trebuie să fie scurte și programate atunci când studenții au pauză în procesul de studii, de exemplu, prânz sau seara;
- elaborați programul workshop-ului pentru toată perioada de studii, dar cu diferite opțiuni;
- la desfășurarea workshop-ului pot participa și alți specialiști în informare, în cazul în care ei sunt disponibili;
- susțineți activismul participanților la seminar;
- anunțați un titlu memorabil cu accent pe conținutul real.

Cursuri pentru profesori. Profesorii sunt actorii-cheie pentru succesul oricărui program de CI. Lectorii, profesorii universitari și pedagogii trebuie să achiziționeze competențe informaționale noi, deși uneori, acestea ar putea să nu conștientizeze acest lucru. Prin urmare oferiți-le cursuri variate și flexibile de formare a culturii informației. Organizând cursuri pentru profesori, țineți cont de următoarele:

- profesorii universitari și pedagogii școlari sunt cei mai importanți membri ai oricărei instituții educaționale, pe care trebuie să-i convingeți de beneficiile formării culturii informației;
- elaborați un curs sau mai multe cursuri adaptate la necesitățile profesorilor universitari sau pedagogilor;
- cu fiecare curs, organizat pentru aceste grupe, câștigați noi adepți privind formarea CI;
- elaborați un curs practic prin care puteți facilita studierea CI astfel, profesorii/pedagogii vor putea adapta și utiliza informația în sălile de curs;
- propuneți organizarea cursului la începutul sau sfârșitul semestrului sau anului de studii;
- integrați cursul în programul de perfecționare profesională a profesorilor;
- promovați cursul în mediul profesorilor care sunt susținătorii bibliotecii;
- propuneți organizarea cursului în anumite zile, incluzând o pauză de cafea;

- elaborați activitățile educaționale asupra cărora participanții se pot expune, ținând cont de necesitățile lor profesionale;
- țineți cont de faptul că participanții, care sunt cadre didactice pot fi mai exigenți, de ceea pregătiți conținutul cursului și materialele minuțios.

Alte activități. Acestea pot include prezentări, prelegeri, excursii la bibliotecă, training-uri. Un program bun de CI trebuie să includă o gamă largă de activități ordinare și suplimentare pentru a sprijini opțiunile de instruire, inclusiv:

- organizarea training-urilor de formare a culturii informației la solicitarea profesorilor/pedagogilor;
- pregătirea unui set de materiale, care pot fi folosite integral în timpul training-urilor;
- difuzarea informației privind obiectivele și beneficiile CI în mediul participanților cursului;
- pregătirea și difuzarea pliantelor pentru fiecare gen de activitate;
- organizarea training-urilor în săli de curs sau în alte spații care ar putea să nu fie atât de adaptate ca biblioteca;
- recunoașterea profesorilor/pedagogilor, care oferă sprijinul bibliotecii în domeniul CI;
- dacă timpul este limitat, rezervați timp pentru acest gen de activitate.

Referințe

Adams, L. (2004). *Designing the Electronic Classroom*. Retrieved July 28, 2004, from the web site: <http://www.checs.net/95conf/PROCEEDINGS/adams.html>

Assessment in Library and Information Literacy Instruction. (2004). Retrieved July 26, 2004, from the University of Nevada, Reno, from the web site: <http://www2.library.unr.edu/ragains/assess.html>

Biggs, J. and Moore, P. (1993). *Process of Learning*. New York: Prentice Hall.

Bundy, A. (2004). *Australian and New Zealand Information Literacy Framework: Principles, Standards and Practice*. Retrieved July 26, 2004, from the Australian and New Zealand Institute for Information Literacy, from the web site:

<http://www.caul.edu.au/infoliteracy/InfoLiteracyFramework.pdf>

Cortes J. (2002). *Diseño y Equipamiento de Salones Electrónicos para Programas de DHI*. Retrieved July 28, 2004, from the web site:

http://www.infoconsultores.com.mx/RevInfo52/20_22_ART_Cortes.pdf

Gratch-Lindauer, B. (2000). *Assessing Community Colleges: Information Literacy Competencies and Other Library Services and Resources*. Retrieved July 26, 2004, from the web site:

<http://fog.ccsf.cc.ca.us/~bgratch/assess.html>

Information Literacy Instruction: a Selection of Tools for Instructors (2004). Retrieved July 26, 2004, from the University of Montreal web site:

http://mapageweb.umontreal.ca/deschatg/AAFD_index_en.html

Information Literacy Program (2003). Retrieved July 26, 2004, from the Weber State University web site: <http://faculty.weber.edu/chansen/libinstruct/ILProgram/goals/programgoals03.htm>

Stripling, B. (1999). *Learning and Libraries in an Information Age: Principles and Practice*. Littleton: Libraries Unlimited.

Teaching Library Projects (2004). Retrieved July 26, 2004, The Teaching Library web site <http://www.lib.berkeley.edu/TeachingLib/Projects.html>

Capitolul 7.

Dezvoltarea profesională

Bibliotecarii pot cel mai bine folosi timpul lor pentru a învăța studenții și profesorii cum să găsească, evalueze și să utilizeze informația. Ei trebuie să-și reorienteze activitatea lor mai mult în direcția educării utilizatorilor individuali privind cercetarea și utilizarea informațiilor, decât doar să-i învețe cum să găsească și să utilizeze informația. Cu toate acestea, rolul profesorului este o provocare, bibliotecarii trebuie să demonstreze dorința de a profita de oportunitățile de formare pentru achiziționa sau a îmbunătăți competențe lor pedagogice.

Necesitatea formării bibliotecarilor-instructori (Goldfarb, E.K., apud Stripling, 1999). Noile metode pedagogice, utilizate în școli și universități, necesită un rol activ al bibliotecarilor în procesul de învățare. Prin urmare, bibliotecarii ar trebui să:

- accepte noul lor rol de facilitator de cunoștințe și pedagogi;
- asigure competențe esențiale în a) accesarea informației; b) selectarea surselor de informare; c) utilizarea informației în procesul de instruire (Kuhlthau, apud Stripling, 1999);
- studieze și se includă în procesul de predare formate informaționale noi (liniare și nonliniare);
- ofere căi inovatoare și netradiționale de acces la informație, pe măsură ce mediul informațional și resursele evoluează.

Autoinstruirea bibliotecarilor (Goldfarb, E.K., apud Stripling, 1999). Dezvoltarea profesională a bibliotecarilor depinde de procese și acțiuni. Bibliotecarii trebuie să:

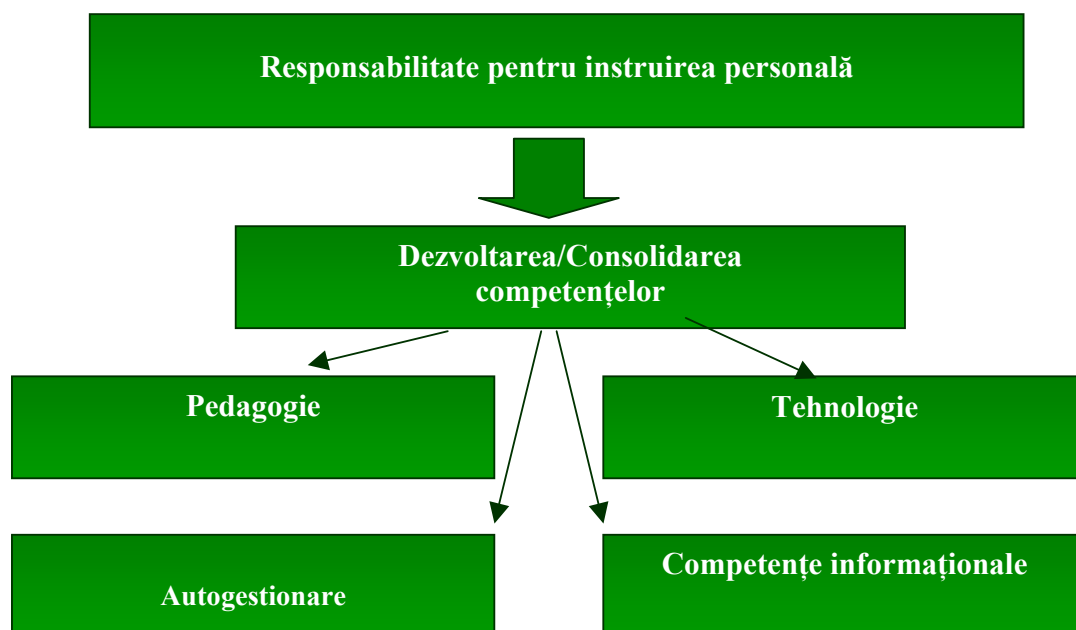
- dezvolte propriile abilități de cultură a informației;
- dezvolte competența de a facilita studierea și a învăța gândirii critice și muncii de cercetare;
- fie responsabili pentru propria instruire și abilitățile tehnologice;
- participe la formarea continuă – formă importantă de familiarizare cu concepte noi și dobândirea de noi abilități;
- participe în activitatea organizațiilor profesionale și conferințe; studieze literatura tehnică;
- acorde timp suficient colaborării cu colegii pentru a avea/oferi sprijin permanent și să facă schimb de sfaturi legate de curriculum.

Formarea profesională instituțională. Biblioteca trebuie să asigure formarea profesională în funcție de mijloacele de care dispune:

- un program cuprinzător de formare profesională pentru toată echipa bibliotecii, inclusiv pentru personal;
- programul poate fi divizat corespunzător nivelului de pregătire: începător, mediu, avansat;
- un calendar pentru ateliere și cursuri care se vor desfășura mai mult de un an;
- includeți cel puțin de 4 tipuri de cursuri: pedagogic, tehnologic, autogestionare și competențe informaționale;
 - care trebui să includă subiecte privind modul de proiectare a cursuri, planificarea lecției, atestarea și evaluarea, comunicarea în clasă, gestionarea conflictelor și managementul de grup;

- pregătirea tehnologică ar trebui să includă cursuri privind programe pentru aplicații de birou, curs de management, designul programelor web și gestionarea echipamentului;
- programul de auto-gestionare trebuie să includă aspecte precum managementul timpului, planificarea, motivarea și problemele generale de management;
- training-urile de formare a competențelor informaționale ar trebui să extindă competențele bibliotecarilor privind instrumentele și resursele informaționale disponibile în bibliotecă, precum și pe Internet, inclusiv motoarele de căutare, baze de date, și publicații electronice și conținut alte surse de informații disponibile în cadrul sau în afara bibliotecii.

Figura 7. Dezvoltarea profesională

Instruire electronică și la distanță. Misiunea de a promova cultura informației diverselor grupuri de studenți, este gestionată mai simplu în cazul învățământului electronic sau la distanță. Aceasta ar putea fi o soluție pentru resursele umane limitate ale bibliotecii. Specialiștii în domeniul CI trebuie să stăpânească modalități de predare și tehnici de instruire noi care implică utilizarea rețelelor, în special a Internetului, precum sălile de curs virtuale, în loc de sălile de curs tradiționale. Bibliotecarii pot interacționa cu studenții on-line, astfel încât studentul poate realiza cercetarea sau sarcinile acasă, la serviciu sau în orice alt loc, unde este acces la calculator și rețele de calculatoare și de telecomunicații, și în mod similar bibliotecarul poate îndeplini lucrul de tutore oriunde există acces la un computer.

Referințe

- Biggs, J.B. and Moore, P.J. (1993). *Process of Learning*. New York: Prentice Hall.
- Goldfarb, E. K. (1999). Learning in a Technological Context. In B. K. Stripling, *Learning and Libraries in an Information Age*. Principles and Practice. Littleton: Libraries Unlimited.
- Kuhlthau, C. C. Literacy and Learning for the Information Age. In B K. Stripling, *Learning and Libraries in an Information Age: Principles and Practice*. Littleton: Libraries Unlimited.
- Marton, F. and Saljo, R. (1997). Approaches to Learning. In F. Marton, et al (Eds), *The Experience of Learning*. Edinburgh: Scottish University Press.
- Oellers, B. and Monfasani, R. (2001, April). Capacitación del Personal y Formación de Usuarios. Retrieved July 26, 2004, from the Asociación de Bibliotecarios Graduados de la República de Argentina, Web site: <http://www.abgra.org.ar/>
- Saavedra Fernández, O. (2003, May). El bibliotecario del siglo XXI. *ACIMED. 11* Retrieved July 26, 2004, from the Web site: http://bvs.sld.cu/revistas/aci/vol11_5_03/aci10503.htm
- Squires, G. (1994). *A New Model of Teaching and Training*. Hull: University of Hull.

Capitolul 8.

Teorii de învățare

Teoriile moderne de învățare se bazează pe psihologia cognitivă și pedagogia constructivistă. Familiarizarea cu aceste teorii este esențială în cazul în care bibliotecarii dezvoltă tehnici eficiente de predare pentru a ghida învățarea (McGregor, apud Stripling, 1999). Un bibliotecar trebuie nu doar să fie familiarizat cu componentele culturii informației, dar trebuie să demonstreze, de asemenea, competența pedagogică în facilitarea cunoștințelor și să fie conștienți de capacitățile individuale de învățare ale studenților.

Există mai multe și diverse teorii educaționale și în cadrul fiecăreia există diferențe. Nu există teorii corecte sau greșite, deoarece nu toate practicile educaționale se bazează pe o anumită școală de gândire (Grassian and Kaplowitz, 2001). Bibliotecarii trebuie să aleagă teoria cu variantele sale, care sunt compatibile cu stilul lor de predare, precum și obiectul sau subiectul care urmează să fie predat. Rețineți că:

- învățarea presupune schimbare;
- aceste schimbări sunt relativ stabile;
- învățarea poate presupune o schimbare în conștiință (cum credem noi) sau de comportament (ceea ce facem noi) sau ambele;
- învățarea se produce prin interacțiunea cu elemente din mediul înconjurător, cum ar fi, evenimente informaționale și experiențe (inclusiv, dar nu se limitează la predare și de formare) (Squires, 1994).

Mai jos urmează o descriere succintă a principalelor teorii de învățare, modelelor de învățare, factorilor, care influențează învățarea individului, modul de gândire și învățarea conceptelor (McGregor, apud Stripling, 1999). Este necesar să fie subliniat că acestea sunt doar câteva din multe teorii existente.

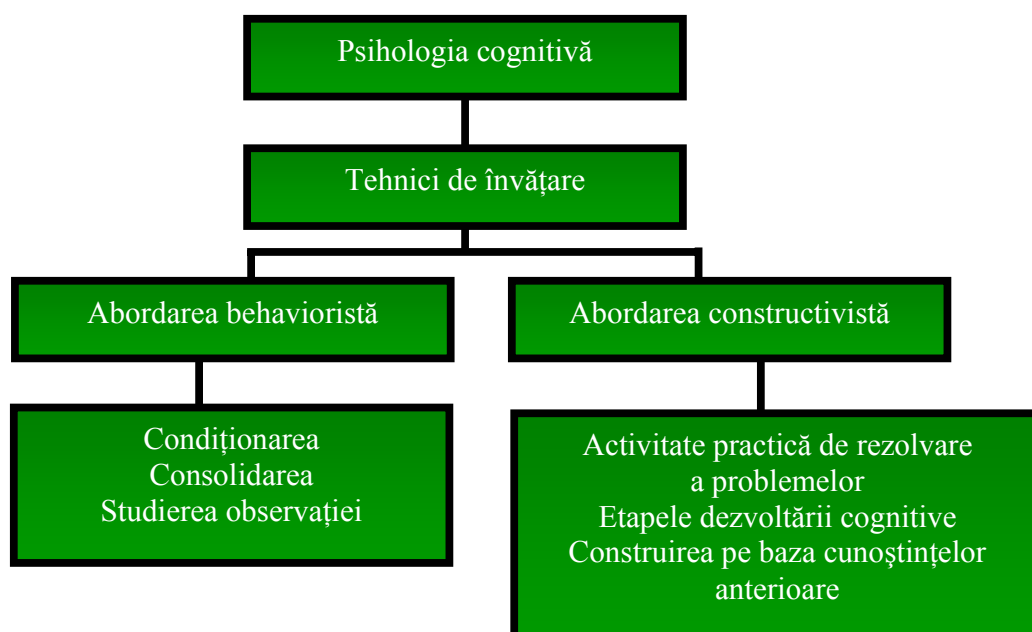
Abordarea bihavioristă. Realitatea este externă și absolută. Ea este măsurabilă, cauza și efectul pot fi definite și standardizate; un exemplu de aplicare este testarea standardizată. Unele dintre conceptele principale sunt:

- condiționarea (Pavlov, 2005). Învățarea este interpretată în funcție de comportamentul observabil. Contează ce fac oamenii, dar nu ceea ce ei gândesc.
- stimularea (Skinner, 1986). Stimulul se acordă după ce a fost realizată o acțiune ca o modalitate de a încuraja sau descuraja repetarea unui anumit comportament.
- observarea învățării (Bandura, 2004). Învățarea se realizează prin observarea și apoi imitarea comportamentului.

Abordarea constructivistă. Realitatea este ceva creat social de indivizi, care determină realitatea lor pe baza cunoștințelor și experienței lor unice anterioare. Această teorie diferă de cea behavioristă prin faptul că acceptă posibilitatea examinării a ceea ce nu este observabil, cu scopul de a înțelege ce se întâmplă în creier atunci când învățăm. Teoriile actuale de învățare sunt puternic influențate de teoria constructivistă și de cercetare. Unele din cele mai importante modele constructiviste sunt:

- activitate practică de rezolvare a problemelor (Dewey, 1967). Învățarea poate fi realizată prin gândirea reflexivă pentru a rezolva problemele prin analiza de probleme similare cu cele din viața reală și soluțiile posibile ale acestora, de exemplu, profesorul este un ghid, dar nu un distribuitor de informații;
- etapele de dezvoltare cognitivă (Piaget, 2005). Dezvoltarea educațională a copiilor se produce prin înțelegerea anterioară, chiar dacă ideile anterioare ar putea fi inexacte. Piaget descrie cele patru etape de dezvoltare prin care trebuie să treacă copiii. Ei nu pot avansa de la o etapă la alta, atâta timp cât nu au fost îndeplinite anumite criterii. Important este ceea ce copiii pot face, dar nu ceea ce ei *nu* pot face.
- Construirea pe baza cunoștințelor anterioare (Bruner, 1962). Elevii/studentii se bazează pe cunoștințele lor anterioare pentru a ajunge la un nivel mai avansat de înțelegere. Învățarea este un proces activ de descoperiri și de clasificare.

Figura 8. Teoriile de învățare

Modelele învățării (McGregor, 1999). În modelele constructiviste de învățare, atât pedagogia învățării, cât și pedagogia psihologiei cognitive se bazează pe diverse modele de învățare, care nu se exclud reciproc:

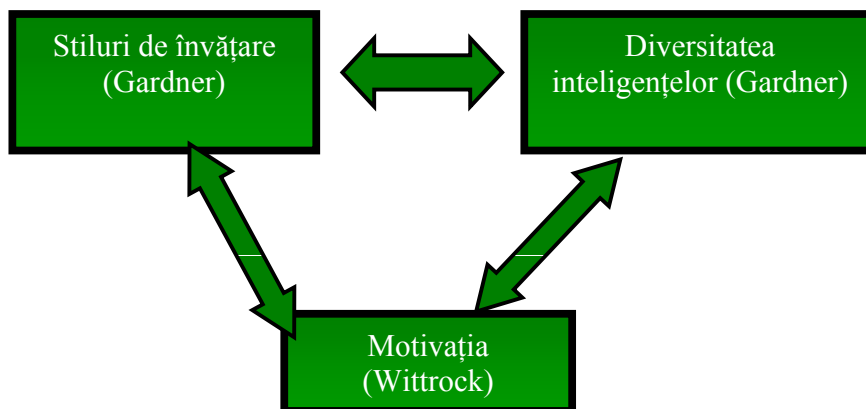
- învățarea prin cercetare (Bruner, 1962). Profesorii universitari/învățătorii propun studenților probleme (cu răspunsuri deschise, închise sau active) și surse pentru rezolvarea lor;
- învățarea centrată pe student. Elevii/studentii sunt considerați personalități, care au dreptul să aleagă ce să învețe. Învățarea este activă și elevii sunt încurajați să se autoadministreze și să-și asume responsabilitatea pentru propria învățare;
- învățarea prin cooperare (Slavin, 1995). Interacțiunea dintre studenți la realizarea obiectivelor de învățare este mai favorabilă decât învățarea individuală;
- învățarea, bazată pe capacitățile creierului. Acest stil de învățare se bazează pe cinci ipoteze: 1) creierul funcționează prin organizarea informației primite, atribuindu-i o semnificație; 2) creierul funcționează pe baza modelelor de căutare; 3) creierul poate efectua mai multe sarcini

- concomitent și să prelucreze simultan întregul și părțile componente; 4) emoțiile joacă un rol important în procesul de învățare; 5) creierul uman este unic și deferit.
- învățarea semnificativă. Elevii execută sarcini semnificative, provocatoare și rezolvă probleme reale din viață. Ei dezvoltă propria înțelegere, atunci când sunt interesați de ceea ce studiază, reglementează și controlează, atunci când stabilesc propriile scopuri de învățare, sunt conștienți și pot alege propriile strategii de învățare, și pot lucra cu alți studenți. Acest model implică multe din cele descrise anterior.

Factorii procesului de învățare (McGregor, 1999). Învățarea este influențată de diverși factori, inclusiv mai multe tipuri de inteligență, stiluri de învățare și de motivarea cursanților:

- diversitatea inteligențelor (Gardner, 1983). Inteligența este un concept cu multiple fațete și studenții au mai multe modalități de a analiza simultan lumea lor. Sunt diferențiate următoarele tipuri de inteligență: lingvistică, logico-matematică, spațială, corporal-chinestezică, muzicală, interpersonală, intrapersonală și naturalistă;
- stiluri de învățare (Gardner, 1983). Un stil de învățare este o preferință generală, în timp ce inteligența este o abilitate de a aborda un conținut specific. Unii autori evidențiază preferințe fizice și de mediu, stiluri cognitive, metode de lucru. Există mai multe caracteristici pentru a evalua tipurile de personalități, preferințele senzoriale (vizuale, auditive, chinestezice), preferințele de mediu și modurile de gândire;
- motivația (Wittrock, 2004). Procesul de inițiere, susținere și de direcționare a activității influențează puternic modul în care oamenii învață. Programele de motivare se bazează pe teoria behavioristă de exemplu, oferind recompense extrinseci pentru a încuraja studenții să învețe. Dezavantajul este că studenții tind să se concentreze pe recompensă, dar nu pe activitatea de învățare.

Figura 9. Factorii care influențează procesul de învățare

Gândirea și învățarea. (McGregor, 1999). Modul în care oamenii gândesc și tipurile de gândire sunt elemente importante în procesul de învățare:

- taxonomia lui Bloom (Bloom, 1956). Taxonomia clasificării obiectivelor de învățare în domeniul cognitiv, enumerarea abilităților de gândire într-o ordine ierarhică, care sugerează competențele pe care profesorii ar trebui să încurajeze. Aceste aptitudini, variind de la simple până la cele mai provocatoare, sunt: cunoaștere, înțelegere, utilizare, analiză, sinteză și evaluare. Spre deosebire de definiția, acceptată în biblioteconomie, cunoașterea este tratată în cel mai simplu sens;

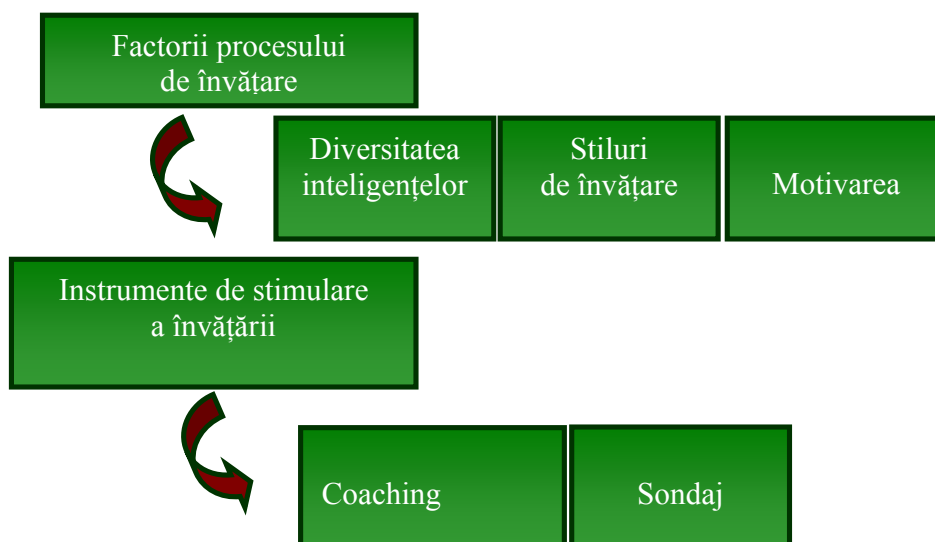
- gândirea critică (Ennis, 1985). Este o „gândire rezonabilă, reflectorizantă, care se axează pe decizia ce să se creadă sau nu” (p.54). Definițiile includ componentele de luare a deciziilor și perfecționarea gândirii;
- gândirea creativă (Cave, 1996). Este abilitatea de a privi lucrurile netradițional. Gândirea creativă are două componente: gândire divergentă și convergentă. Gândirea divergentă este abilitatea intelectuală de a gândi despre câteva lucruri concomitent și a dezvolta idei. Gândirea convergentă este abilitatea de a evalua în mod logic și critic și a alege cea mai bună idee dintr-o selecție de idei;
- metacogniția (Blakey and Spence, 1990). Cunoașterea despre cunoaștere este numită metacogniție - un element important atât al gândirii critice, cât și al celei creative. Cursanții care sunt conștienți, despre ce și cum gândesc, sunt capabili să-și perfecționeze gândirea. Un exemplu al acestei abordări: studenții sunt rugați să recitească și să analizeze gândurile care le-au înregistrat în jurnale;
- modele mentale (Glynn, 1997). Modelele mentale sunt cadru pe care sunt construite noi înțelegeri (conform teoriilor lui Piaget și Vygotsky). Cursanții percep concepte prin reprezentări mentale care îi ajută să înțeleagă. Modele mentale subliniază importanța cunoștințelor anterioare, deoarece acestea sunt stocate în modele mentale, cunoștințe noi sunt construite pe baza acestor modele.

Instrumente de stimulare a învățării (McGregor, 1999). Există mai multe tehnici de stimulare a învățării, inclusiv:

Coaching. Îndrumarea (de susținere, de facilitare) studentului sau studenților printr-o sarcină sau raționamente, este o tehnică utilă pentru profesorii universitari și învățătorii. Această tehnică este un lucru contrar dirijării.

Sondaj. Metodă utilă de apelare la cunoștințele anterioare și de dezvoltare a gândirii. Ea este menită să încurajeze gândirea de grad superior divergentă și critică.

Figura 10. Elementele învățării

Referințe

- Bandura, A. (1998) *Personality Theories*. Retrieved July 28, 2004, web site: <http://www.ship.edu/~cgboeree/bandura.html>
- Biggs, J. B., (1999). *Teaching for Quality Learning at University: What the Student Does*. Buckingham: Society for Research into Higher Education/Open University Press.
- Blakey, E. and Spence, S. (1990, May-June). *Thinking for the Future*. *Emergency Librarian*, No. 18, pp. 11-14
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives: Classification of Educational Goals*. Handbook 1: Cognitive Domain. New York: Longman, Green and Co.
- Bruner, J. (1962). *On Knowing: Essays for the Left Hand*. Cambridge: Belknap Press.
- Cave, C. (1996). *The Creativity Web*. Retrieved November 5, 1998, web site: <http://www.ozemail.com.au/~caveman/Creative/>
- Dewey, J. (1967). *La Concepción democrática en educación*. *Democracia y Educación*. Ed. Losada.
- Educational Technology and Information Literacy: Planning to Make a Difference in How we Teach and Learn (2004). Retrieved July 28, 2004, from the Colorado Department of Education web site: http://www.cde.state.co.us/cdelib/etil/et_planning-workshops.htm
- Ennis, R. (1985). *Goals for a Critical Thinking Curriculum*. In A. L. Costa (Ed.), *Developing Minds: A Resource Book for Teaching Thinking*. Alexandria: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Gardner, H. (1983). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. New York: Basic Books.
- Grassian, E and Kaplowitz, J. (2001). *Information Literacy Instruction: Theory and Practice*. New York: Neal-Schuman.
- Glynn, S. (1997, January). *Drawing Mental Models*. *Science Teacher*, Vol. 61, pp. 30-32.
- Information Literacy: Learning How to Learn (2004). Retrieved July 28, 2004, from the The University of Rhode Island web site: http://www.ri.net/RITTI_Fellows/Barton/infolit.html
- Information Power: Building Partnerships for Learning: Learning and Teaching Principles of School Library Media Programs (2004). Retrieved July 28, 2004, from the American Association of School Librarians Web site: <http://www.ala.org/ala/aasl/aaslproftools/informationpower/iplearningteaching.htm>
- Learning Theories (2004). Retrieved July 28, 2004, from the web site: Emerging Technologies http://www.emtech.net/learning_theories.htm#Skinner1
- McGregor, J. H. (1999). *How do we learn*. In B. K. Stripling, *Learning and Libraries in an Information Age*. Principles and Practice. Littleton: Libraries Unlimited

Pavlov, I. P. (1999, May). Condicionamiento Clásico. Retrieved October 2004, from the web site: <http://fates.cns.muskingum.edu/~psych/psycweb/history/pavlov.htm>

Piaget, J. (2005). Psicología de la inteligencia. Retrieved date, from the web site: <http://www.geocities.com/Athens/Ithaca/8100/maga2.htm>

Skinner, B. F. (1986). Ciencia y conducta humana. Barcelona: Martínez Roca.

Slavin, R. E. (1995). Cooperative Learning Among Students: Theory, Research, and Implications for Active Learning. Center for Research on the Education of Student, Johns Hopkins University.

Squires, G. (1994). A New Model of Teaching and Training. Hull: University of Hull.

Tarpy, R. M. (1999). Aprendizaje: Teoría e Investigación Contemporánea. Madrid: McGraw-Hill.
Teacher Tips, Tools, and Tutorials: Information Literacy Skills Used in BCPS Research Lessons (2004). Retrieved July 28, 2004, from the Baltimore County Public Schools web site: <http://www.bcps.org/offices/lis/models/tips/>

Wittrock, M. C. (1986). Students' Thought Processes. New York: Macmillan.

Capitolul 9.

Evaluarea învățării

Evaluarea este o opinie exactă care se bazează pe observarea minuțioasă a cursanților pe tot parcursul procesului de învățare. Sunt necesare câteva etape de colectare, analiză și de evaluare a datelor de-a lungul întregului proces de formare a culturii informației (AASL, 1998). În sistemul modern evaluarea diferă de evaluarea tradițională, în sensul că aceasta din urmă, de regulă, evaluează executarea unei sarcini de către cursant*. Evaluarea modernă este un proces mult mai cuprinzător, pentru că prevede colectarea informației referitoare la performanțele studenților în timpul întregului proces de formare a culturii informației, precum și privind rezultatele executării sarcinilor. O altă diferență importantă între acești două concepte prevede că în viziunea modernă este evaluat „... studentul, în timp ce evaluarea [tradițională] se bazează pe muncă studentului. Evaluarea [modernă] ar trebui să implice studenți în procesul de cercetare și de producere pentru a comunica și a demonstra ceea ce ei știu” (AASL, 1998, p.67). Următoarele aspecte includ principalii factori care se iau în considerare când se evaluează formarea competențelor în domeniul culturii informației:

De ce este nevoie de evaluare?

- pentru a încuraja progresul în învățare (evaluare formativă);
- pentru a perfecționa procesul de predare (evaluare formativă);
- pentru a identifica rezultatul învățării (evaluare sumativă);
- pentru a modifica și a perfecționa programa (evaluare sumativă).

Importanța evaluării

- Realizările studenților depind de tehnicile de evaluare (Wiggins, 1998).
- Evaluarea este decisivă pentru a determina dacă învățarea are loc (Jones, A.J. și Gardner, C., apud Stripling, 1999).
- Găsiți cele mai bune metode de evaluare a abilităților studenților de a aplica competențele dobândite în procesul de învățare (Baron, 1995).
- Demonstrați succesul elevilor prin evaluare (Baron, 1995).
- Învățarea și evaluarea bazate pe performanță pot fi puse în aplicare la toate nivelurile de învățare și la toate disciplinele.
- Testarea măsoară performanța curentă a cursanților.
- Evaluarea și predarea sunt elemente ale unei strategii unitare.
- Performanța studenților ar trebui să fie măsurată constant și continuu pe tot parcursul ciclului de învățare (Jones, A.J. & Gardner, C., apud Stripling, 1999).
- Evaluarea formării culturii informației trebuie să fie integrată în curriculum, la toate nivelurile și în toate disciplinele.

Accentul pe studiul individual:

- Evaluarea ar trebui să fie bazată pe performanță, astfel că studenții să fie pregătiți pentru viață, nu doar pentru școală.

* **Jesús Lau** distinge doi termeni: *Assessment* și *Evaluation*, dar ținând cont ca în limba română aceștia sunt traduși ca *evaluare* sau *apreciere*, vom utiliza termenul *evaluarea* în sensul evaluării moderne.

- Încurajând tehnicile de autoevaluare, studenții învață cum să evalueze informații pentru a rezolva problemele, să ia decizii și să devină cursanți independenți.
- Susțineți studenții în crearea strategiilor de evaluare și a criteriilor de monitorizare a activității lor (Donnahan, J. and Stein, B.B., apud Stripling, 1999).
- Ajutați studenții în autoreflexie.
- Evaluarea ar trebui să fie concepută în mod deliberat pentru a îmbunătăți și dezvolta performanțele studenților.
- Evaluarea autentică înseamnă măsurarea performanței activității studenților bazate pe sarcinile relevante care sunt utilizate în viața reală (Baron, 1995).
- Proiectați și folosiți evaluarea axată pe nevoile cursanților.

Accentul pe gândirea complexă.

- Concepția nouă a culturii informației se focusează pe cercetarea, evaluarea și utilizarea informației, mai degrabă decât pe localizarea și regăsirea sursei.
- Suplimentar la activitățile de gândire mai minore (memorarea și înțelegerea informației), cultura informației ar trebui să accentueze procesele de gândire complexă (aplicarea, sintetizarea și evaluarea informației) (Donnahan, J. and Stein, B.B., apud Stripling, 1999).
- În formarea culturii informației pe primul loc stau procesele informaționale, cum ar fi luarea deciziilor și rezolvarea problemelor, dar nu doar cunoștințe despre informație, astfel încât studenții să însușească abilitatea de a învăța.
- Procesele informaționale trebuie să fie explicite în toate tehnicile de evaluare.
- Sarcinile și evaluările trebuie să stabilească o legătură între abilitățile referitoare la procesele informaționale, și abilitățile referitoare la prezentarea informației (Jones, A.J. and Gardner, C., apud Stripling, 1999).

Întrebările facilitatorului privind formarea culturii informației.

- Ce încerc să evaluez?
- Ce au învățat studenții?
- Care este părerea participanților cu privire la propria instruire?
- În realitate are loc instruirea participanților?

Întrebări referitoare la procesul de evaluare (Wiggins, 1998).

- Se măsoară în evaluare ceea ce se pretinde a fi măsurat?
- Criteriile de notare sunt clare, obiective și în mod explicit în conformitate cu standardele?
- Sistemul de notare este de încredere și definește în mod adecvat gradul de calitate a muncii?
- Sarcina de evaluare este o provocare?
- Tehnica de evaluare oferă o adevărată provocare de învățare pentru studenți?
- Reflectă sarcina evaluată provocările, contexte și constrângerile din lumea reală?

Exemplu (Stec, E., 2004). „Selectați criteriul principal de evaluare și divizați-l în componente mai mici. Aceste unități vor preciza nu doar criteriul de evaluare, dar ele ar trebui să fie o baza pentru proiectarea curriculum-ului. Iată un exemplu adevărat: „Ce au învățat studenții?”:

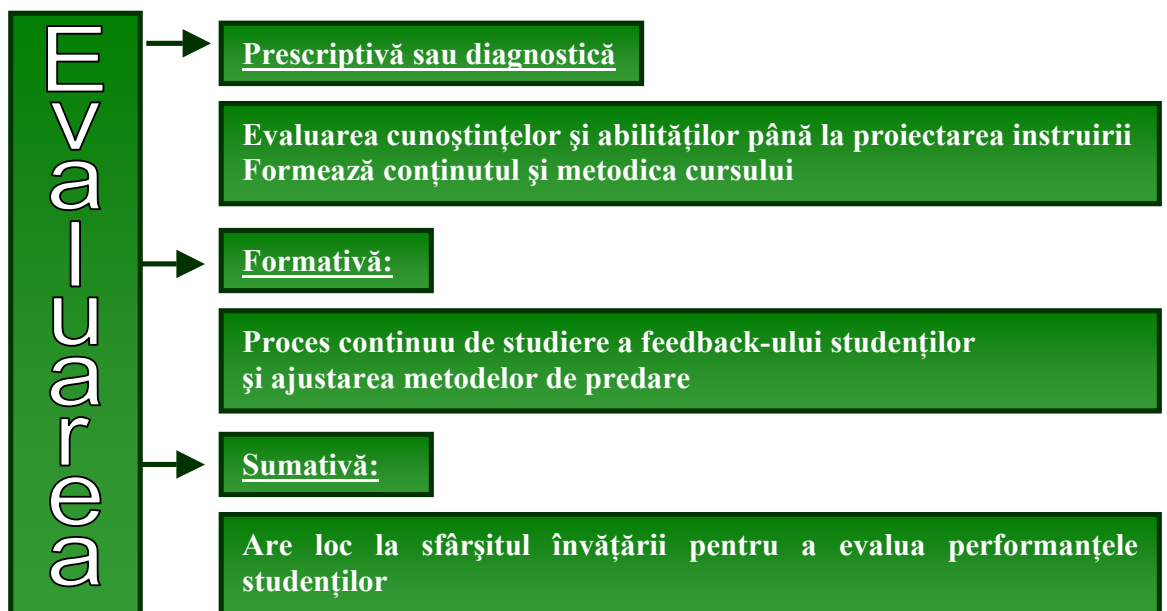
- Pot studenții să includă articolele de revistă în lucrările lor de cercetare?
- Pot studenții să găsească indexuri de reviste? În formă tipărită?
- Pot ei să folosească calculatoarele pentru căutări on-line?
- Pot studenții crea o strategie de căutare utilă?

- Ei au un vocabular suficient pentru a căuta după cuvânte-cheie?
- Ei înțeleg și utilizează vocabularul controlat?
- Studenții utilizează eficient strategiile logice de căutare?
- Studenții selectează articole recenzate pentru cercetarea lor?

Tipuri de evaluare a instruirii (Stec, E., 2004). Există trei tipuri de evaluare a instruirii:

- *Prescriptivă sau diagnostică.* Evaluarea cunoștințelor și abilităților participanților are loc până la proiectarea instruirii. Aceasta poate fi în forma unui test standardizat sau pe baza testelor elaborate de profesor, audieri sau revizuirii lucrărilor precedente ale studenților.
- *Formativă.* Această evaluate oferă feedback-ul cu privire la progresele înregistrate de student în timpul procesului de instruire și permite instructorului să-și adapteze metodele de predare în timpul cursului. De exemplu, elevul/studentul trebuie să scrie un „comentariu” în volum de o pagină la sarcina de lectură sau să alcătuiască o bibliografie adnotată a surselor de cercetare pe parcursul a câteva săptămâni până la finalizarea lucrării științifice.
- *Sumativă.* Este o evaluare finală care are loc la sfârșitul învățării, de exemplu, întrebări cu răspunsuri multiple, eseuri scrise, sub supraveghere sau evaluarea surselor citate în lucrarea științifică a studentului, sau examinarea „portofoliului”. În ultimele două exemple necesită elaborarea „rubricii” pentru evaluare. Evaluarea opiniilor studenților asupra procesului de instruire poate fi realizată în formă de anchetări sau focus grup. Aceste tehnici nu evaluează învățarea și sunt adesea folosite greșit în acest scop (p.3).

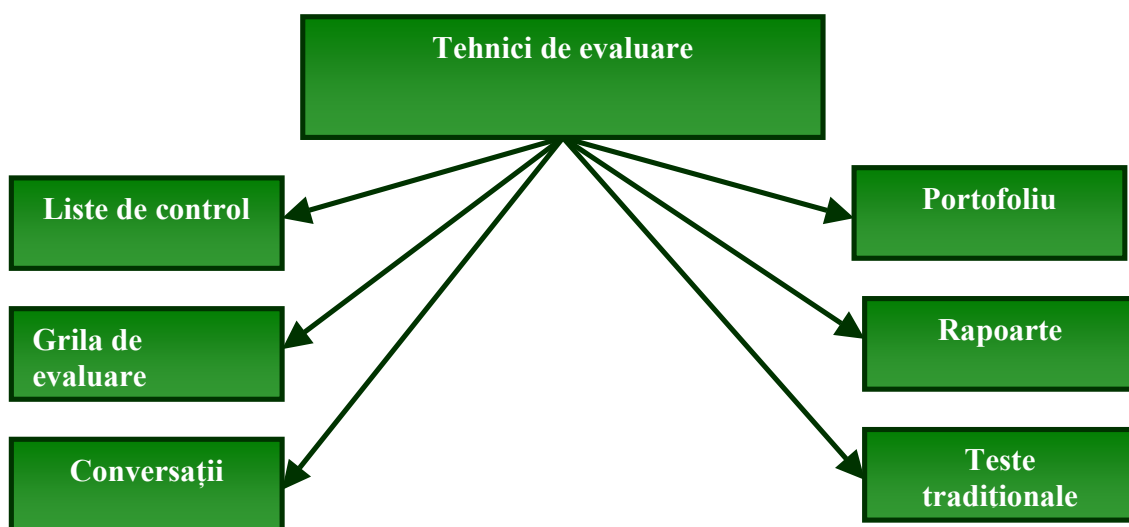
Figura 11. Evaluarea

Tehnici de evaluare. Există diferite metode de evaluare pentru a susține studenții pe parcursul întregului proces de formare a culturii informației. Sunt recomandate următoarele instrumente de bază:

- *liste de control.* Aceste liste sunt utilizate pentru a ghida elevii/studenții în rezolvarea sarcinilor lor de învățare. Acestea includ diferite etape, nivele sau itemi necesari pentru a finaliza atribuțiile. Listele de control sunt un ajutor vizual pentru a consolida progresul învățării. Listele de control ar trebui să fie distribuite la începutul misiunii, astfel încât acestea să poată fi utilizate pe parcursul întregului proiect de învățare sau pentru autocontrol.
- *grila de evaluare.* Grila de evaluare este o evaluare structurată care ghidează elevii pentru a atinge o performanță de succes. De regulă, aceasta include o listă gradată a atribuțiilor studenților pe care ei trebuie să le îndeplinească în cadrul sarcinilor de învățare. Ar trebui să se evite limbajul evaluativ, și anume, aprecieri stereotipe atât la nivelul lucrărilor eficiente, cât și la nivelul rezultatelor inacceptabil de slabe ale studenților. Termeni ar trebui să fie descriptivi cu privire la succesul rezultatului pe care trebuie să-l obțină studentul (Donnanhan, J. & Stein, B., apud Stipling, 1999). Grila de evaluare poate fi divizată în funcție de etapele procesului, cu indicarea clară a fiecărui element, care trebuie să fie luat în considerație pentru realizarea obiectivului dorit.
- *conversații.* Această tehnică se bazează pe discuția cu elevul/studentul, grupul de cursanți sau cu întreaga clasă pentru a reflecta oral asupra proceselor de formare a culturii informației. Discuțiile pot fi organizate atât la diferite etape de executare a sarcinilor informaționale, cât și la sfârșitul procesului. În calitate de instrument se folosesc întrebările, referitoare la procesul de instruire, adresate de profesor/facilitator.
- *portofoliu.* Acesta constă într-o colecție de lucrări, efectuate de elev/student într-o anumită perioadă de timp și integrate într-un set final de produse ale procesului de formare a culturii informației. Portofoliul reprezintă o tehnică utilă de evaluare, deoarece oferă studenților posibilitatea de a vedea produsele învățării integrate într-un produs final. Portofoliul demonstrează ce a învățat elevul/studentul (standarde de conținut) și/sau sunt în măsură să facă (standarde de performanță) (Jones, A.J. & Gardner, C., apud Stripling, 1999). Ele sunt modalitățile excelente de a măsura eficiența realizării obiectivelor de învățare, și de a evalua eficiența strategiilor educaționale și de a evalua gradul de claritate a reproducerii cunoștințelor.
- *rapoarte.* Acestea sunt exerciții utile în formă de referat, însă, numai dacă nu reprezintă decupaje sau copiile ale informațiilor din sursele tipărite sau electronice fără ca informația preluată să fie sintetizată și evaluată. Doar scrierea rapoartelor amenință scopurile învățării (Jones, A.J. and Gardner, C., apud Stripling, 1999).
- *teste tradiționale.* Listele de întrebări cu variante de răspunsuri deschise sau structurate, sunt, de asemenea, utile, atâta timp cât acestea nu se concentrează pe conținutul cunoștințelor. Testele pot fi utilizate atunci când timpul este limitat sau atunci când evaluarea este în mod specific concentrată pe un anumit aspect al învățării.
- *alte abordări.* Evaluarea integrată subliniază necesitatea de a triangula într-un tot întreg rezultatele învățării, participarea profesorilor și evaluarea (Bligh, 1998). O metodă analogică a fost propusă de Biggs (1999), modelul căruia SOLO (Structure of Observed Learning Outcomes – Structura observată a rezultatelor învățării), oferă o structură de evaluare a competențelor de gândire.

Figura 12. Tehnici de evaluare

Referințe

American Association of School Librarians (1998). *Information Power: Building Partnerships for Learning*. Chicago: American Library Association.

Angelo, T. A., and Cross, K. P. (1993). *Classroom Assessment Techniques: A Handbook for College Teachers*. San Francisco: Jossey-Bass.

Baron, M A., and Boschee, F. (1995). *Authentic Assessment: The Key to Unlocking Student Success*. Lancaster: Technomic Publishing, 1995.

Bligh, Donald A. (2000). What's the Use of Lectures?. In Gibbs, *Teaching in Higher Education: Theory and Evidence*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 346 p.

Donnahan, J. and Stein, B. B. (1999). Assessment: A Tool for Developing Lifelong Learners. In B. K. Stripling, *Learning and Libraries in an Information Age. Principles and Practice*. Littleton: Libraries Unlimited.

Goldfarb, E. K. (1999). Learning in a Technological Context. In B. K. Stripling, *Learning and Libraries in an Information Age. Principles and Practice*. Littleton: Libraries Unlimited.

Jones, A. J. and Gardner, C. (1999). Student Learning: Linking Research and Practice. In: Stripling, B. K. Stripling, *Learning and Libraries in an Information Age. Principles and Practice*. Littleton: Libraries Unlimited.

Kitzinger, J. (1995, July). Introducing Focus Groups. *British Medical Journal*, No. 3, pp.299-302
Practical Assessment, Research, and Evaluation (2003). Retrieved October 20, 2004, from the web site: <http://pareonline.net/>

S.A.I.L.S (2004). Retrieved May 25, 2004, from the web site: <http://sails.lms.kent.edu/index.php>

Stec, E. (2004). *Guidelines for Information Literacy Assessment (A flyer)*. The Hague: IFLA.

Wiggins, G. (1998). *Educative Assessment: Designing Assessments to Inform and Improve Student Performance*. San Francisco: Jossey-Bass.

Williams, J. *Creativity in Assessment of Library Instruction* (2000). *Reference Services Review*, No. 28, pp. 323-334

Capitolul 10.

Definirea termenilor de bază

Termenii în această listă sunt definiți din punctul de vedere funcțional. Ei, în general, au mai multe conotații semantice, care variază în funcție de context, și care nu sunt incluși în acest glosar. Unele definiții sunt împrumutate de la alți autori; în aceste cazuri este indicată sursa citată.

Obiectivul glosarului este de a oferi un cadru terminologic pentru studiul culturii informației.

Abilitate. O dexteritate dezvoltată pentru a îndeplini o sarcină de informare. *Sinonime: capacitate, competență, aptitudine.*

Abilități informaționale. Semantica acestei expresii diferă de semantica expresiei „competențe informaționale” în sensul că „competențele” implică un set de abilități, dar care pot fi considerate sinonimice. În „Diccionario de la Real Academia Española” (2005) se subliniază, că „competența” este abilitatea sau aptitudinea de a face ceva, pe când „capacitatea” – este posibilitatea și dorința de a face ceva. Cu alte cuvinte, abilitățile informaționale pot fi definite ca o capacitate de a identifica nevoia de informație și aptitudinea de a satisface această nevoie. *Sinonime: competențe informaționale, capacități informaționale.*

Competențe informaționale. Termenul „competență” presupune un grup de aptitudini pentru a identifica nevoia de informație, precum și regăsirea, evaluarea, utilizarea și reconstrucția cunoștințelor, conținute în resursele informaționale selectate. *Sinonime: abilități informaționale, capacități informaționale, alfabetizare informațională, cultura informației.*

Constructivism. Un proces de învățare, centrat pe elev/student, care folosește strategiile astfel încât permite subiectului să-și construiască cunoștințele proprii, folosind strategii de cercetare, studii de caz, lucrul în echipă (sau colaborarea), învățare bazată pe conținut și alte abordări pedagogice. *Noțiuni apropiate: științe cognitive, învățare semnificativă.*

Cultura informației. Acest termen este frecvent utilizat în țările anglofone pentru a denumi competențele informaționale, care presupun capacitatea de a identifica nevoia de informație și competență, abilitatea de regăsire, evaluare și utilizare eficientă a informației. În limba spaniolă termenul „alfabetizarea informațională” implică competențe școlare de bază, de citire și de scriere. Alfabetizarea este un termen utilizat de către ministerele educației pentru a denumi învățarea citirii și scrisului, dar nu și a învăța să înveți. Astfel, cel puțin, din punctul de vedere al limbii spaniole, termenul preferat este „dezvoltarea competențelor informaționale”. *Sinonime: abilități informaționale, instruire bibliografică, educația utilizatorului, competențe informaționale, alfabetizare informațională.*

Dezvoltarea abilităților informaționale (DAI). Un proces, asigurat de instituțiile educaționale care se concentrează pe studenți sau profesori, astfel încât aceștia să dezvolte capacitatea lor de a identifica, localiza, accesa, sintetiza și de a utiliza informația. *Sinonime: educația utilizatorului, instruire bibliografică, cultura informației, formarea utilizatorului, alfabetizare informațională.*

Elev. Acesta este un termen care a devenit popular pentru desemnarea rolului activ al studentului în procesul de învățare. Acesta poate fi definit ca o persoană care participă la un proces educațional orientat spre învățare, în cazul în care el sau ea are responsabilitatea de a construi cunoștințe într-un mediu flexibil, cu sau fără sprijinul unui facilitator. *Sinonime: școlar, student.*

Facilitator. Un termen folosit în management pentru a desemna o persoană care susține în mod democratic un grup, astfel, încât acesta să atingă obiectivele dorite de învățare. În domeniul educației, acesta înseamnă membru al facultății care funcționează ca un manager al procesului de învățare a unui grup de persoane sau elevi, astfel încât aceștia să poată construi propriile cunoștințe. *Sinonime: manager de instruire, director de instruire (similar cu o echipă de sport), administrator de instruire, consultant al instruirii.*

Informație. Este percepția datelor prin stimularea unuia dintre organele de simț. Cu alte cuvinte „individul recepționează informația, atunci când identifică unele date, referitoare la un anumit eveniment” (Debons, 1988). Datele relevante pot fi achiziționate de o persoană atunci când ea recepționează, prelucrează, organizează, transferă, difuzează și utilizează informația pentru a se transforma în mediul său. *Sinonime: date, cunoștințe.*

Învățarea. „Efectul procesului de învățare, definit ca o modificare durabilă produsă în comportamentul sau capacitățile individului, datorită practicii sau altor forme de experiență” (Shuell, 1986). *Sinonime: educație, instruire.*

Învățare. „Procesul de achiziționare și modificare a aptitudinilor cognitive, a strategiilor, convingerilor, atitudinilor și a comportamentului” (Schunk, 1997). *Sinonime: studiere, instruire, cercetare.*

Lector. Un membru al facultății, care este numit lector, profesor etc., membrul al corpului profesoral-didactic universitar sau „învățător” în școlile primare și secundare. Conotația generală a cuvântului presupune educația, orientată spre predare. În sensul tradițional, profesorul universitar sau școlar j este responsabil de furnizarea cunoștințelor, punând accentul pe capacitățile informaționale ale elevului, pe cea ce studenții/elevii pot realiza independent. *Sinonime: pedagog, învățător, profesor, instructor, cadru didactic.*

Proces de învățare. Etapele necesare cursantului pentru construirea cunoștințelor, care pot fi realizate în diverse spații educaționale, cum ar fi săli de curs, laboratoare, bibliotecă, Internet. *Sinonime: educație, predare, instruire.*

Profesorul. Sinonimul cuvântului „lector”. Cuvântul implică o educație orientată spre predare. În instituțiile de învățământ engleze – este gradul superior la care poate ajunge un lector, adică este dezvoltare profesională completă, în special în activitatea științifică, suplimentară activității de predare. În Mexic acest termen este folosit pentru a desemna cadre didactice universitare, indiferent de faptul că este încadrat doar în procesul de predare și nu și în cel de cercetare. *Sinonime: pedagog, lector, învățător, facilitator.*

Student. O persoană implicată în procesul educațional. Sensul termenului implică o persoană care participă la procesul educațional orientat spre învățare, cu alte cuvinte, este cineva care joacă un rol pasiv. *Sinonime: elev, cursant.*

Teoria cognitivă. Grupul de teorii și cercetări științifice, care-și au începutul în teoria lui Jan Piaget, la baza căreia stă „...prelucrarea mentală a informației: achiziționarea, organizarea, codificarea, analiza, păstrarea și extragerea informației din memorie, precum și uitarea informației (Schunk, 1997).
Sinonime: psihologia cognitivă, științe cognitive.

Referințe

Debons, A., Horne, E. and Cronenweth, S. (1988). *Information science: an integrated view*. Boston, G.K. Hall

Diccionario de la Real Academia Española. (2005). Retrieved date, from the web site:
<http://www.rae.es/>

Piaget, J. (2005). *Psicología de la inteligencia*. Retrieved date, from the web site:
<http://www.geocities.com/Athens/Ithaca/8100/maga2.htm>

Schunk, D. H. (1997) *Teorías del aprendizaje*. México: Prentice Hall

Shuell, T. J. (1986) *Cognitive Conceptions of Learning*. Review of Educational Research, Vol. 56, No. XXX, pp. 411-436

Bibliografie

- ACRL. (2003). *Characteristics of Programs of Information Literacy that Illustrate Best Practices: A Guideline*. Retrieved July 26, 2004, from the American Library Association Web site: <http://www.ala.org/ala/acrl/acrlstandards/characteristics.htm>.
- ACRL. (2003). *Guidelines for Instruction Programs in Academic Libraries Approved*. Retrieved July 26, 2004, from the American Library Association web site: <http://www.ala.org/ala/acrl/acrlstandards/guidelinesinstruction.htm>.
- ACRL. (2003). *Information Literacy in Action*. Retrieved July 26, 2004, from the American Library Association web site: <http://www.ala.org/ala/acrl/acrlissues/acrlinfolit/infolitresources/infolitinaction/infolitaction.htm>.
- ACRL. (2004). *Information Literacy Competency Standards for Higher Education*. Retrieved July 26, 2004, from web site: <http://www.ala.org/ala/acrl/acrlstandards/informationliteracycompetency.htm>.
- Adams, L. (1994). *Designing the Electronic Classroom*. Retrieved July 28, 2004, from the web site: <http://www.checs.net/95conf/PROCEEDINGS/adams.html>.
- American Association of School Librarians (1998). *Information Power: Building Partnerships for Learning*. Chicago: American Library Association.
- American Association of School Librarians and Association for Educational Communications and Technology. (1998). *Information Literacy Standards for Student Learning*. Chicago: American Library Association.
- Angelo, T. A., and Cross, K. P. (1993). *Classroom Assessment Techniques: A Handbook for College Teachers*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Assessment in Library and Information Literacy Instruction*. (2004). Retrieved July 26, 2004, from the University of Nevada, Reno, web site: University of Nevada, Reno. <http://www2.library.unr.edu/ragains/assess.html>.
- Bandura, A. (1998). *Personality Theories*. Retrieved July 28, 2004, from the New York web site: <http://www.ship.edu/~cgboeree/bandura.html>.
- Baron, M A., and Boschee, F. (1995). *Authentic Assessment: The Key to Unlocking Student Success*. Lancaster: Technomic Publishing, 1995.
- Bawden, D. (2001, March). Information and Digital Literacies: A Review of Concepts. *Journal of Documentation*, No. 57, 218-259.

- Behrens, S. (1994, March). A Conceptual Analysis and Historical Overview of Information Literacy. *College and Research Libraries*, Vol. 55, pp. 309-322.
- Biggs, J. and Moore, P. (1993). *Process of Learning*. New York: Prentice Hall.
- Biggs, J. B., (1999). *Teaching for Quality Learning at University: What the Student Does*. Buckingham: Society for Research into Higher Education/Open University Press.
- Blakey, E. and Spence, S. (1990, May-June). Thinking for the Future. *Emergency Librarian*, No. 18, pp. 11-14.
- Bligh, Donald A. (2000). What's the Use of Lectures? In Gibbs, *Teaching in Higher Education: Theory and Evidence*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 346 p.
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives: Classification of Educational Goals. Handbook 1: Cognitive Domain*. New York: Longman, Green and Co.
- Bruce, C. and Candy, P. (Eds.) (2000). *Information Literacy Around the World: Advances in Programs and Research*. Wagga, Wagga, Australia, Centre for Information Studies Charles Sturt University.
- Bruce, C. (1997). *The Seven Faces of Information Literacy*. Seven Faces of Information Literacy. AULSIB Press, Adelaide Auslib Press.
- Bruner, J. (1962). *On Knowing: Essays for the Left Hand*. Cambridge: Belknap Press.
- Bundy, A. (2002). Essential Connections: School and Public Libraries for Lifelong Learning. *Australian Library Journal*, Vol. 51, pp. 47-70.
- Bundy, A. (2004). Australian and New Zealand Information Literacy Framework: Principles, Standards and Practice. Retrieved July 26, 2004, from the Australian and New Zealand Institute for Information Literacy, web site: <http://www.caul.edu.au/infoliteracy/InfoLiteracyFramework.pdf>.
- Byerly, Greg and Brodie, Carolyn S. (1999). Information Literacy Skills Models: Defining the Choices. In *Learning and Libraries in an Information Age. Principles and Practice*, ed. Barbara K. Stripling, Englewood: Littleton: Libraries Unlimited, p.54-82.
- Campbell, S. (2004). Defining Information Literacy in the 21st century. IFLA 70th Conference Retrieved September 21, 2004, web site: <http://www.ifla.org/IV/ifla70/papers/059e-Campbell.pdf>.
- Candy, P. (2002). Lifelong Learning and Information Literacy. Retrieved October 20, 2004 from web site: <http://www.nclis.gov/libinter/infolitconf&meet/papers/candy-fullpaper.pdf>.
- Case, D. (2002). *Looking for Information: A Survey of Research on Information Seeking, Needs and Behavior*. New York: Academic Press.

Cave, C. (1996). The Creativity Web. Retrieved November 5, 1998, from the web site: <http://www.ozemail.com.au/~caveman/Creative/>

Chambers English Dictionary (2003). City of publication: Publisher.

Cortes J. (2002). Diseño y Equipamiento de Salones Electrónicos para Programas de DHI. Retrieved July 28, 2004, from the web site: http://www.infoconsultores.com.mx/RevInfo52/20_22_ART_Cortes.pdf.

Cortés, J.; González, D.; Lau, J.; Et al. Normas sobre alfabetización informativa en educación superior. Juárez: México: UACJ, 2002.

Debons, A., Horne, E. and Cronenweth, S. (1988). Information Science: an Integrated View. Boston, G.K. Hall.

Dewey, J. (1967). La Concepción democrática en educación. Democracia y Educación. Ed. Losada.
Dibble, M. (2004). Directory of Online Resources for Information Literacy: Definitions of Information Literacy and Related Terms. Retrieved July 27, 2004, from University of South Florida web site: <http://www.lib.usf.edu/ref/doril/definitions.html>

Dibble, Mark. (2004). Directory of Online Resources for Information Literacy: Information Literacy Standards. Retrieved July 26, 2004, from the University of South Florida, web site: <http://www.lib.usf.edu/ref/doril/standard.html>

Diccionario de la Real Academia Española. (2005). Retrieved date, from the web site: <http://www.rae.es/>

Donnahan, J. and Stein, B. B. (1999). Assessment: A Tool for Developing Lifelong Learners. In B. K. Stripling, Learning and Libraries in an Information Age. Principles and Practice. Littleton: Libraries Unlimited.

Doskatsch, I. (2003). Perceptions and Perplexities of the Faculty- Librarian Partnership: An Australian Perspective. Reference Services Review: Reference and Instructional Services for Libraries in the Digital Age. Vol. 31 pp. 111-121.

Educational Technology and Information Literacy: Planning to Make a Difference in How we Teach and Learn (2004). Retrieved July 28, 2004, from the Colorado Department of Education web site: http://www.cde.state.co.us/cdelib/etil/et_planning-workshops.htm

Ennis, R. (1985). Goals for a Critical Thinking Curriculum. In A. L. Costa (Ed.), Developing Minds: A Resource Book for Teaching Thinking. Alexandria: Association for Supervision and Curriculum Development.

Estrategias y Modelos para Enseñar a Usar la Información: Guía para Docentes, Bibliotecarios y Archiveros. (2000). Murcia, Spain: KR.

Evers, F. T. (1998). The Bases of Competence: The Skills for Lifelong Learning and Employability. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.

Flaspohler, M. R. (2003) Information Literacy Program Assessment: One Small College Tales the Big Plunge. *Reference Services Review: Reference and Instructional Services for Libraries in the Digital Age*. Vol. 31, pp. 129-140.

Ford, N. (2003, April). Towards a Model of Learning for Educational Informatics. *Journal of Documentation*, Vol. 60, pp.183-225.

Gardner, H. (1983). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. New York: Basic Books.

Glynn, S. (1997, January). Drawing Mental Models. *Science Teacher*, No. 61.

Goldfarb, E. K. (1999). Learning in a Technological Context. In B. K. Stripling, *Learning and Libraries in an Information Age. Principles and Practice*. Littleton: Libraries Unlimited. No. 8.

Grassian, E and Kaplowitz, J. (2001). *Information Literacy Instruction: Theory and Practice*. New York: Neal-Schuman.

Gratch-Lindauer, B. (2000, August). Assessing Community Colleges: Information Literacy Competencies and Other Library Services and Resources. Retrieved July 26, 2004, from the web site: <http://fog.ccsf.cc.ca.us/~bgratch/assess.html>.

Hancock, V. E. (2004). Information Literacy for Lifelong Learning. Retrieved October 21, 2004 from web site <http://www.libraryinstruction.com/information-literacy.html>.

Hepworth, M. (2004, March). A Framework for Understanding User Requirements for an Information Service: Defining the Needs of Informal Careers. *Journal of the American Society of Information Science and Technology*. Vol. 55, pp. 695-708.

Hiscock, J and Marriott, P. (2003, March). A Happy Partnership Using an Information Portal to Integrate Information Literacy Skills into an Undergraduate Foundation Course. *Australian Academic and Research Libraries*. Vol. 34, pp. 32-41.

Horton, Jr. F. (2004, December). Comments on International Guidelines on Information Literacy. (E-Mail), Washington, DC. 4p.

Humes, B. (2004, July). Understanding Information Literacy. Retrieved July 26, 2004, web site: <http://www.ed.gov/pubs/UnderLit/index.html>

Information Literacy: Learning How to Learn (2004). Retrieved July 28, 2004, University of Rhode Island, from the web site: http://www.ri.net/RITTI_Fellows/Barton/infolit.html

Information Literacy Program (2002, April). Retrieved July 26, 2004, from the Weber State University, web site: <http://faculty.weber.edu/chansen/libinstruct/ILProgram/goals/programgoals03.htm>

Information Literacy: Definitions and Models (2001). Retrieved September 21, 2004, from The Information Literacy Place, web site: <http://dis.shef.ac.uk/literacy/definitions.htm>

Information Literacy Standards. (2001). Retrieved July 27, 2004, from the Council of Australian University Librarians, web site: <http://www.caul.edu.au/cauldoc/InfoLitStandards2001.doc>

Information Power: Building Partnerships for Learning: Learning and Teaching Principles of School Library Media Programs (2006, March). Retrieved July 28, 2004, from the American Association of School Librarians, web site:

<http://www.ala.org/ala/aasl/aaslproftools/informationpower/iplearningteaching.htm>

Jones, A. J. and Gardner, C. (1999). Student Learning: Linking Research and Practice. In: Stripling, B. K. Stripling, Learning and Libraries in an Information Age. Principles and Practice. Littleton: Libraries Unlimited.

Kapitzke, C. (2003). Information Literacy: A Positivist Epistemology and a Politics of Outformation. Educational Theory, No.53, pp.37-53.

Kitzinger, J. (1995) Introducing Focus Groups. British Medical Journal, No.3, pp. 299-302.

Kuhlthau, C. (1999). Literacy and Learning for the Information Age. In Stripling, Barbara K., Learning and Libraries in an Information Age. Principles and Practice. Littleton: Libraries Unlimited. pp. 3-22.

Langford, L. (2001, June). Critical Literacy: A Building Block Towards the Information Literate School Community. Teacher Librarian, No. 28, pp. 18-21.

Learning Theories (2005). Emerging Technologies. Retrieved July 28, 2004, from the web site: http://www.emtech.net/learning_theories.htm#Skinner1

Marton, F. and Saljo, R. (1997). Approaches to Learning. In Marton, F., (et al.) (Eds), The Experience of Learning. Edinburgh: Scottish University Press.

McGregor, J. H. (1999). How do we Learn. In B. K. Stripling, Learning and Libraries in an Information Age. Principles and Practice. Littleton: Libraries Unlimited

Mednick, M. (2002). Information Literacy: The New Challenge. City of Publication: California.

Nimon, M. (2002, March 24). Developing Lifelong Learners: Controversy and the Educative Role of the Academic Librarian. Australian Academic and Research Libraries, No. 33, pp. 14-24.

Normas sobre Alfabetización Informativa en Educación Superior (2002). Retrieved July 28, 2004, from the Tercer Encuentro de Desarrollo de Habilidades Informativas, web site: <http://bivir.uacj.mx/dhi/DocumentosBasicos/Default.htm>.

Oellers, B. and Monfasani, R. (2001, April). Capacitación del Personal y Formación de Usuarios. Retrieved July 26, 2004, from the Asociación de Bibliotecarios Graduados de la República de Argentina, web site: <http://www.abgra.org.ar/>

- Owusu-Ansah, E. (2003). Information Literacy and the Academic Library: a Critical Look at a Concept and the Controversies Surrounding It. *The Journal of Academic Librarianship*, No. 29, pp.219-230.
- Pappas, M and Tepe, A. (2002). *Pathways to Knowledge and Inquiry Learning*. City of Publication: U.S.A. Colorado.
- Pavlov, I. P. (1999, May). Condicionamiento Clásico. Retrieved October 2004, from the web site: <http://fates.cns.muskingum.edu/~psych/psycweb/history/pavlov.htm>
- Peterson, P. L. and Clark, C. M. (1978). Teachers' Reports of Their Cognitive Processes During Teaching, *American Educational Research Journal*, Vol. 15, No. 4, pp. 555-565.
- Piaget, J. (2005). *Psicología de la inteligencia*. Retrieved date, from the web site: <http://www.geocities.com/Athens/Ithaca/8100/maga2.htm>.
- Practical Assessment, Research, and Evaluation (2003). Retrieved October 20, 2004, from the web site: <http://pareonline.net/>
- Rader, H. (2002). Information Literacy 1973-2002: A Selected Literature Review. (Bibliography). *Library Trends*, Vol.51, pp. 242-259.
- S.A.I.L.S (2004). Retrieved May 25, 2004, from the web site: <http://sails.lms.kent.edu/index.php>
- SCONUL. *The Seven Pillars of Higher Education*. London: SCONUL, 2001
- Schunk, D. H. (1997). *Teorías del aprendizaje*. México: Prentice Hall.
- Shuell, T. J. (1986). Cognitive Conceptions of Learning. *Review of Educational Research*, Vol. 56, No. XXX, pp. 411-436.
- Siitonen, L. (2004, July). Information Literacy: Gaps Between Concepts and Applications. Retrieved July 26, 2004, from the IFLA web site: <http://www.ifla.org/IV/ifla62/62-siil.htm>
- Skinner, B. F. (1986). *Ciencia y Conducta Humana*. Barcelona: Martínez Roca.
- Slavin, R. E. (1995). *Cooperative Learning Among Students: Theory, Research, and Implications for Active Learning*. Center for Research on the Education of Student, Johns Hopkins University.
- Spaeth, C. and Walter, L. (1999). *Implement a Literacy Program*. Retrieved July 26, 2004, from the web site: <http://www.sil.org/lingualinks/literacy/ImplementALiteracyProgram/contents.htm>
- Squires, G. (1994). *A New Model of Teaching and Training*. Hull: University of Hull.
- Stec, E. (2004). *Guidelines for Information Literacy Assessment (A flyer)*. The Hague: IFLA.
- Stripling, B. (1999). *Learning and Libraries in an Information Age: Principles and Practice*. Littleton: Libraries Unlimited.

Tarpy, R. M. (1999). *Aprendizaje: Teoría e Investigación Contemporánea*. Madrid: McGraw-Hill.

Teacher Tips, Tools, and Tutorials: Information Literacy Skills Used in BCPS Research Lessons (2005, July). Retrieved July 28, 2004, from the Baltimore County Public School, web site: <http://www.bcps.org/offices/lis/models/tips/>

Teaching Library Projects (2004). Retrieved July 26, 2004, from the: The Teaching Library, web site <http://www.lib.berkeley.edu/TeachingLib/Projects.html>

Von Herausgegeben E. S.(2003). *Medienkompetenz Information Literacy Wie Lehrt und Lernt Man Medienkompetenz. How to Learn and to Teach Information Literac*. Berlin: BibSpider.

Walton, G. (November, 2004). Comments on the draft International guidelines on Information Literacy produced for IFLA. (E-Mail), Stoke-on-Trent, England, 5p.

Westbrook, L. (1993). *Evaluation. Learning to Teach: Workshops on Instruction*. Chicago: Association of College and Research Libraries, ALA.

Wiggins, G. (1998). *Educative Assessment: Designing Assessments to Inform and Improve Student Performance*. San Francisco: Jossey-Bass.

Williams, J. (2000) Creativity in Assessment of Library Instruction . *Reference Services Review*,_No. 28, pp. 323-34.

Wittrock, M. C. (1986). *Students' Thought Processes*. New York: Macmillan. pp. 297-314.

WLMA and OSPI Essential Skills for Information Literacy. Retrieved July 26, 2004, from the Washington Library Media Association web site: <http://www.wlma.org/Instruction/wlmaospibenchmarks.htm>

Publicații privind Cultura informației, editate în Republica Moldova în anii 2001-2010

Țurcan, Nelly. Bibliotecarul 2.0. Competențe și abilități pentru Biblioteca 2.0 // Biblioteca 2.0 – o nouă generație de biblioteci: (Materialele Seminarului Naț. al Managerilor de Biblioteci Publice 2009) / resp. ed.: Vera Osoianu. – Ch.: BNRM, 2010. – P. 50-70.

Țurcan, Nelly. Cultura științifică și comunicarea științifică – valori ale societății cunoașterii // Bibliopolis. – 2010. – Nr. 2.- P. 9-14.

Vătămanu, Maria. Cultura Informațională în contextul Programului UNESCO „Informația pentru toți” // Magazin Bibliologic.- 2010.- Nr.1-2.- P. 62-66.

Corghenci, Ludmila. Cultura informațională în contextul promovării învățării permanente și a incluziunii sociale // Magazin Bibliologic.- 2010.- Nr.1-2.- P. 59-61.

Formarea pentru cultura informațională a studenților: reflecții pe marginea unui sondaj / Maria Vătămanu, Alla Iarovaia, Svetlana Studzinschi, Elena Pancratov, Stela Pascal // Buletin ABRM.- 2009.- Nr.1(9).-P.73-77.

Vătămanu, Maria Activități de formare a utilizatorilor în bibliotecile din învățământ // Info Agrarius. – 2008. – Nr. 2. – P. 13-17.

Bazele culturii informaționale: curs univ / ABRM; Univ. de Stat „Alec Russo”, Catedra Electronică și Informatică; Bibl. Șt.; dir. E. Harconița; coord. șt.: V. Cabac, V. Guțan; col. red: E. Harconița, D. Caduc, E. Stratan, E. Scurtu, S. Ciobanu. – Bălți : Presa univ. bălțeană, 2007. – 160 p.

Bejan, Eugenia. Cultura informațională: standarde internaționale // Buletinul ABRM.- 2007.- Nr. 1 (5).- P. 15-18.

Corghenci, Ludmila. Cultura informațională vs educația intelectuală: implicații și responsabilități ale bibliotecii de învățământ // Buletinul ABRM.- 2007.- Nr. 1(5).- P. 18-21.

Căldare, Eugenia. Cultura informațională – un fenomen global sau o necesitate individuală // Conferința Științifică Internațională „Dezvoltarea durabilă a României și Republicii Moldova în context european și mondial”, 22-23 septembrie 2006.- Chișinău: Editura ASEM, 2007.- P.383-386.

Vătămanu, Maria. Formarea documentară – componentă a culturii informaționale // Conferința Științifică Internațională „Dezvoltarea durabilă a României și Republicii Moldova în context european și mondial”. - Chișinău: Editura ASEM, 2007.- P.367-369.

Amorțitu, Angela. Cultura informațională a beneficiarilor bibliotecii universitare (abordări în contextul aderării R.Moldova la procesul de la Bologna) // Confluente și integrare calitativă a cărții, activității bibliotecare și infrastructurii informaționale în procesul didactico-științific universitar: Materialele conferinței științifice consacrate aniversării a 60-a a Bibl. Univ. Bălți, 4 noiembrie, 2005.- Bălți, (2005) 2007.- P.126-131.

Țurcan Nelly. Extinderea serviciilor electronice: reconsiderări în servirea utilizatorilor bibliotecii / N. Țurcan, N. Cheradi // Curier: Revista de cultură și bibliologie (România).- 2006.- P.30-31.

Țurcan, Nelly. Învățământul în domeniul biblioteconomiei și științei informării în contextul obiectivelor procesului de la Bologna // Symposia Professorum. Seria Biblioteconomie. Informare. Documentare: materialele ses. șt. din 21 oct. 2005 / Univ. Liberă Int. din Moldova; dir. A. Galben, coord. M. Parasca. - Ch., 2006. - P. 29-35.

Dunduc, Vladimir. Exigențe și standarde moderne privind cultura informațională în învățământ // Anale Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe cosioumanistice”.- Vol.2.- Chișinău: CEP USM, 2006.- P.56-58.

Harjevschi, Mariana. Nu plagiatului @bibliotecii tale. Campania Bibliotecii Publice de Drept în promovarea culturii informaționale pentru comunitatea juridică // Buletinul Școlii de Biblioteconomie din Moldova. – 2006. - Nr. 1-2 (14-15). - P. 44-50.

Ghețu, Veronica. Contribuții la dezvoltarea culturii informaționale în mediul universitar // Buletinul Școlii de Biblioteconomie din Moldova. - 2006. - Nr. 1-2 (14-15). - P. 40-43.

Ghețu, Veronica. Cultura informațională – element indispensabil modernizării învățământului superior // Symposia Professorum. Seria Biblioteconomie. Informare. Documentare: materialele ses. șt. din 21 oct. 2005 / Univ. Liberă Int. din Moldova; dir. A. Galben, coord. M. Parasca. - Ch., 2006. - P. 53-59.

Ghețu, Veronica. Importanța formării utilizatorilor universitari pentru cultura informației // Info Agrarius. – 2006. - Nr. 1. - P. 10-12.

Stratan Elena. Cursul „Bazele Culturii informaționale” la Universitatea de Stat „A. Russo” din Bălți //Buletinul ABRM.- 2006.- Nr. 2(4).- P. 30-33.

Beleavschi, Natalia. Formarea utilizatorilor bibliotecii de învățământ // Symposia Professorum. Seria Psihologie. Biblioteconomie. Științe reale / Univ. Liberă Int. din Moldova; dir. A. Galben, red. Gh. Postică. - Ch., 2005. - P. 56-57.

Corghenci, Ludmila. Cultura informațională și procesul educațional / L. Corghenci, V. Ghețu // Symposia Professorum. Seria Biblioteconomie. Informare. Documentare: materialele ses. șt. din 8-9 oct. 2004 / Univ. Liberă Int. din Moldova; dir. A. Galben, coord. V. Moraru. - Ch., 2005. - P. 5-11.

Costin, Ludmila. Asigurarea accesului la informație sub aspectul formării culturii informaționale a beneficiarilor: abordări teoretice // Info Agrarius. – 2005. - Nr. 2. - P. 3-5.

Kulikovski, Lidia. Bibliotecarul universitar în contextul integrării în spațiul educațional european. Provocări și competențe // Symposia Professorum. Seria Biblioteconomie. Informare. Documentare: materialele ses. șt. din 8-9 oct. 2004 / Univ. Liberă Int. din Moldova; dir. A. Galben, coord. V. Moraru. - Ch., 2005. - P. 17-23.

Osoianu, Vera Biblioteca viitorului: contururi noi pe fundament vechi // Magazin Bibliologic.-2005.- Nr.1-2.- P. 72-76.

Petrov, Tamara. Bibliotecarul de referințe. Dilemele unei profesii în devenire // Confluente și integrare calitativă a cărții, activității bibliotecare și a infrastructurii informaționale în procesul didactico-științific universitar: materialele conferinței științifice consacrate aniversării a 60-a a Bibliotecii Universitare. - Bălți, 2005. - P. 49-57.

Probleme actuale ale teoriei și practicii biblioteconomice: către 45 de ani de învățământ biblioteconomic superior în Republica Moldova / Univ. de Stat din Moldova; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”; coord. de ed.: N. Goian, L. Kulikovski. – Ch.: Museum, 2005. – 252 p.

Scurtu, Elena. Cultura Informațională: forme de existență și acces // Magazin Bibliologic. - 2005. - Nr. 3-4. - P. 97-89.

Vătămanu, Maria. Cultura informațională a utilizatorului: program și abilități pentru formarea competențelor în domeniul culturii informaționale.- Chișinău, 2005.- 11 p.

Leahu, Olesia. Cultura informațională a clientului: reflecții de pe poziția bibliotecarului – formator // Symposia Professorum. Seria Biblioteconomie. Informare. Documentare: materialele ses. șt. din 8-9 oct. 2004 / Univ. Liberă Int. din Moldova; dir. A. Galben, coord. V. Moraru. - Ch., 2005. - P. 82-87.

Tătărescu, Iulia. Instruirea utilizatorilor la BRȘA // Info Agrarius. – 2005. – Nr. 2. - P. 5-6.

Ghețu, Veronica. Bibliotecarul universitar și Societatea Informațională: abilități și deprinderi // Probleme actuale ale teoriei și practicii biblioteconomice = Current Trends in Librarianship Theory and Practice: către 45 de ani de învățământ biblioteconomic superior în Republica Moldova / Univ. de Stat din Moldova; Facultatea Jurnalism și Științe ale Comunicării. Catedra Biblioteconomie și Asistență Informațională. – Ch.: Museum, 2005. – P. 129-134.

Ghețu, Veronica. Dirijarea fenomenului „tehnic și tehnologii informaționale” în biblioteca universitară // Magazin Bibliologic. - 2005. - Nr.1-2. - P. 66-68.

Bejan, Eugenia. Rolul bibliotecii publice în educația copiilor în Republica Moldova și în SUA: scurt studiu comparativ // Cartea. Biblioteca. Cititorul: Buletin metodic și bibliografic.- fascicula 14.- Chișinău, 2004.- P. 63-71.

Țurcan, Nelly; Cheradi, Natalia. Biblioteca universității și studenții: interacțiunea și perfecționarea serviciilor // Anale științifice ale Universității de Stat din Moldova. Ser. „Științe socioumanistice”. Vol. II. – Chișinău, 2003. – P. 306-313.

Cu privire la includerea în procesul educațional al instituțiilor de învățământ preuniversitar, a cursului opțional „Inițiere în bibliologie și cultura informării”: Hotărâre nr.1.8 din 08.11.2002 / Colegiul Ministerului Educației // Buletin Informativ al Ministerului Educației. - 2002.-Nr.3.- P.75.

Bazele culturii informaționale: curs facultativ pentru instituțiile de învățământ superior universitar și superior de scurtă durată / L. Corghenci, N. Cheradi, T. Ambroci // Buletin Informativ al Ministerului Educației. - 2002.-Nr.3.- P.115-118.

Curs de inițiere în bibliologie și cultura informării pentru ciclul preuniversitar / M. Ilievici, E. Bejan, L. Arion, M. Ciobanu // Buletin Informativ al Ministerului Educației. - 2002.-Nr.3.- P.76-87.

Arion, Liuba. Formarea culturii informaționale la elevi în biblioteca școlară // Magazin Bibliologic. – 2002. - Nr.4. - P. 39-41.

Corghenci, Ludmila. Aspecte teoretico-metodologice al formării documentar-informaționale a utilizatorilor (din experiența bibliotecilor franceze) // Simpozia Professorum : Seria Biblioteconomie. Informare. Documentare.- Chișinău, 2002.- P. 53-56.

Harconița, Elena. Instruirea utilizatorilor – funcție indispensabilă bibliotecii universitare // Symposia Professorum. Seria Biblioteconomie. Informare. Documentare: materialele ses. șt. din 26-27 apr. 2002. – Ch., 2002. – P. 57-60.

Vătămanu, Maria. Bazele Culturii Informaționale: program și note de curs.- Chișinău, 2002.- 21 p.

Negherneac, Ana. Ce așteptați de la biblioteca universitară?: instituția cărții ca centru de studiu, informație și comunicare // Magazin bibliologic. – 2001. – Nr. 4. – P. 49-52.

Studzinski, Svetlana. Formarea utilizatorului în biblioteca universitară / S. Studzinski, S. Pascal // Magazin Bibliologic.- 2001.- Nr.3.- P.77-78.

Vataman, Maria. Instrumente necesare informării și cercetării // Bibliofil.- 2001.- Nr.1.- P.1-2.

Vataman, Maria. OPAC-ul și accesul la informație / M. Vataman, E. Pancratov // Magazin Bibliologic.- 2001.- Nr.3.- P.39-40.